

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostopna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredno
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4 uri zjutraj.

Poštolna plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnitva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011. Praga in Dunaj 24.797.

Kriza fašistovskega režima.

Odkar je bil socialistični poslanec Matteotti umorjen, se Italija nahaja v stanju vrenja, ki se more končati samo s silovito eksplozijo.

Značilno za položaj je to, da se javno mnenje na noben način ne pomiri. Najdba Matteottijevega trupla je duhove le še bolj razburila. Govori se namreč, da je oblast to najdba sama inscenirala, da se je glava od Matteottijevega trupla, za katero oblast dobro ve, odrezala in pritaknila k nekemu drugemu že dalj časa razkrajajočemu se truplu, da se je vse to uprizorilo zato, da bi se utrdilo zaupanje ljudstva v justico. Kajti splošno mnenje v Italiji je, da se proces proti Matteottijevim morilcem ne bo dovršil, da bodo fašisti obtožencem pomagali pobegniti ali pa jih bodo umorili, ker je po prepričanju Italijanov čisto sigurno, da je umor bil naročen od Mussolinija samega. Naj so te vesti resnične ali zgolj plod bujne domišljije, na vsak način so nastale v ozračju, ki je polno zlonosne napetosti.

Od Mussolinija se je po umoru pričakovalo, da bo politično življenje Italije normaliziral. Mi smo že takrat izrekli mnenje, da mu bo to absolutno nemogoče, četudi bi imel dobro voljo. Na eni strani tvori prostovoljna fašistovska milica veliko silo, ki bi se ne dala potlačiti, na drugi jo Mussolini nujno rabi, ker ga opozicija ogroža. Vsak otrok v Italiji danes ve, da gre diktatorju za glavo in da mu preti najhujšavejša državljanska vojska, ker se Mussoliniju ne bo posrečilo razvoj dogodka napeljati v mirno strugo. To sam dobro ve, zato je začel zopet javno groziti, opozarjati na črne srajce, ki samo čakajo na njegovo povelje, in opoziciji obetati, da bo zadušil vsak poizkus revolucije s kruto brezobzirnostjo.

Prav to pa vznemirja miroljubnega italijanskega meščana. V času, ko se obnavlja mirna gospodarska delavnost po celi Evropi v znamenju demokratičnega sodelovanja vseh stanov, se Italija zviha v krčih nepomirljivega političnega sovraštva, je oropana parlamentarnega aparata in se boji tako zmage fašizma kakor zmage ekstremnih elementov opozicije. Državlani žive v popolni nesigurnosti, kaj prinese jutrišnji dan.

Mussolini tudi ni več tisti, kateri je bil. Izgubil je svojo samozavest, je postal nervozen in tipa sem in tja, koga bi pridobil zase, koga uplašil, ter se lovi v velikih protislovjih. Poskuša z »nacionalnimi katoliki« — disidentni ljudske stranke — poskuša z liberalci, govori o potrebi sodelovanja vseh narodnih strank, pa nima sreče, ker se na drugi strani noče odpovedati diktaturi in je sam ujetnik fašizma, katerega je inavguriral. Mussolini je postal že tragična figura. Vidi se, da vendarle ni izrezljan iz lesa, iz katerega se je rodil Napoleon. Moč pa, ki ne imponira več, je med Italijani izgubljen.

Zadnji čas gredo vsa Mussolinieva prizadevanja za to, da pridobi zase liberalce. Toda uspešno mu je samo z zadovoljivjo osebnih ambicij pritegniti par odstavljanih liberalnih veličin, stranka pa z njim ne gre, tembolj ker se tudi v Italiji mlajši elementi liberalizma usmerjajo na levo. Ti pa nikakor nočejo Mussoliniju pomagati, da se vzdrži fašistovska nadvlada, marveč zahtevajo vzpostavitev popolne demokracije, kar je isto kakor konec fašizma. In tega zopet noče in ne more Mussolini.

Zato bo padel na fatalen način.

SKLEPI TRADE UNIONOV.

Hull, 3. septembra. (Izv.) Kongres angleških strokovnih zvez je danes sprejel načrt osnovnega zakona delavskih slojev, v katerem se zahteva nacionaliziranje zemlje, rudnikov in železnic, nadalje splošno starostno zavarovanje in ukrepi zoper brezposelnost.

GENERALNI AGENT ZA REPARACIJE.

Pariz, 3. septembra. (Izv.) Reparacijska komisija je imenovala za generalnega agenta za reparacije Amerikanca Seymoura Parkera Gilberta.

Razprava o garancijskem paktu v Ženevi.

Ženeva, 3. sept. (Izv.) Zveza narodov je začela danes na svoji plenarni seji debato o poročilu komisije Zveze narodov glede medsebojnega garancijskega pakta Zvezinih držav, po katerem naj bi se onemogočilo v bodoče vojske med državami — članicami Zveze narodov.

Seje sta se udeležila angleški premier Mac Donald in francoski premier Herriot, ki ju je velika množica burno pozdravljala z vzkliki: »Živio Mac Donald!« — »Živio Herriot!« — »Živio mir!« — V debati je profesor Murray opozoril na to, da je v svrhu utrditve mednarodnega miru nujno potrebna pravična ureditev narodnomanj-

šinskega vprašanja. — Isto je poudarjal Nansen.

Seja se je popoldne nadaljevala. Predsednik Motta je naznanil, da se bo Mac Donald k besedi oglasil v četrtek.

Popoldne je francoski premier Herriot sprejel 300 časnikarjev in jim razložil stališče Francije glede garancijskega pakta. Dejal je tudi, da bo na seji Zveze narodov govoril v petek.

Danes se izve, da sta se Mac Donald in Herriot sporazumela, da predložita Zvezi narodov svoj projekt glede garancijskega pakta.

Odločilni koraki vlade proti korupciji.

ZAKON PROTI KORUPCIONISTOM SE IZPOPOLNI IN KMALU PREDLOŽI SKUPŠČINI — OBTOŽILNI MATERIAL PROTI LAZI MARKOVIČU-VELIZARJU JANKOVIČU IN KOJČU JE ŽE ZBRAN.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) V pravosodnem ministristvu dela komisija, ki pregleduje načrt zakona o pobijanju korupcije in ga bo izpopolnila. V kratkem bo zakon pregledan in izročeni vladi, da ga predloži narodni skupščini v svrhu zakonjenja. — Zemljoradniški klub je sklenil zahtevati od vlade, da se v predlog o pobijanju korupcije vsilavi določba, da spadajo pod ta zakon tudi narodni poslanci in javni delavci, ki se pečajo s politiko. — Zemljoradniške »Novosti« pa javljajo, da je v pravosodnem ministristvu zbran obtožni material za kazniva dejanja treh bivših ministrov. Dr. Laza Marković bo odgovarjal za 31 dejanj, od katerih je 5 starih, 26 pa novih, dosedaj še neznanih. Dr. Velizar

Janković je obtožen 25 dejanj, od teh je 8 starih, 17 pa dosedaj še nepoznanh. Dr. Dragutin Kojić pa je kriv toliko dejanj, da se jim še ne ve števila. — V krogih bivšega režima vlada vsled tega veliko vznemirjenje, vsled česar širijo po svojem tisku vesti o »omajanem stališču vlade«, ki so seveda popolnoma izmišljene in izvirajo iz strahu, da bodo korupcionisti morali dati odgovor na svoje zločine proti državnemu premoženju.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Glavna kontrola je pregledala vse spise o zlorabah radikalnega poslanca in Paškevega intimusa Veje Popovića in sodelencev ter jih izročila sodišču v nadaljno postopanje.

MAC DONALDOV ODGOVOR DAVIDOVIČU.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Angleški ministrski predsednik Mac Donald je preko našega poslanika v Londonu poslal ministrskemu predsedniku Davidoviču naslednjo zahvalo: »Sprejmite izraz zahvale za prijateljske čestitke, katere sem z velikim veseljem sprejel. — Mac Donald.«

POGAJANJA Z AVSTRIJO.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Danes se je vršil v notranjem ministristvu sestanek za pogajanja z Avstrijo, ki se prične 5. t. m. v Belgradu o vprašanju optantov. Razen dr. Rybafa so sestanku prisostvovali izvedenci in načelnik notranjega ministristva dr. Svetek in poročevalec za Vojvodino v notranjem ministristvu. Na sestanku so sprejeli material za pogajanja. Naš delegat za pogajanja je dr. Rybaf, avstrijski delegat pa odpravnik avstrijskega poslanstva dr. Hoffinger. Pri teh pogajanjih gre za vprašanje priznanja opcije s strani Avstrije našim optantom, katerih opcije so vložile naše oblasti, in za podaljšanje roka za izselitev optantov z naše in avstrijske strani.

NAREDBA ZOPER POLITIZIRANJE V FINANČNI STRAZI.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Finančni minister je izdal naredbu, da se organi finančne straže ne smejo mešati v politiko, niti se politično udeleževati v političnih strankah, posebej ne v organizaciji, kakor so Orjuna, Hanao in Srnao. Nošnja znakov teh društev ni dovoljena, ker je protivna disciplini, ki mora vladati v finančni straži, ki je organizirana na vojaški način.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Na današnji seji demokratskega kluba so razpravljali poedini poslanci o ljudskih in o svojih željah, zlasti kar se tiče ukazne politike. Govorilo se je o nekaterih socialnih vprašanjih in o težkočah, v katerih se nahajajo uradniki, pristaši prejšnjega režima, ki še niso izmenjeni. Ministri so odgovarjali na postavljena vprašanja. Seja se jutri nadaljuje.

ZA HRVATSTVO.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) Danes sta prispela v Belgrad poslanca HRSS dr. Maček in Predavec. Obiskala sta ministra dr. Korošca in dr. Kulovca, da se pogovorita o osebnih in poljedelskih vprašanjih, ki se tičejo hrvatskih pokrajin. Jutri popoldne se vrši v predsedništvu vlade se-

stanek, katerega se udeležijo Davidovič, Korošec, Spaho, Maček in Predavec. Predtresali bodo osebna vprašanja.

KREDIT ZA TELEFONSKE KABLE.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Poštni minister je odobril kredit 60.000 Din za popravo telefonskega kabla Baška—Senj.

MAZARSKA STRANKA V VOJVODINI.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) Vodstvo mažarske stranke v Vojvodini skrbno dela na tem, da ohrani edinstvo med pristasi. V zadnjem času so namreč katoliški Mažari nastopili proti židom v stranki. Vodstvo se trudi izravnati nesoglasja in voditi skupen boj brez razlike vere.

DELEGACIJA IZ SLOVENIJE PRI POŠTNEM MINISTRU.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) Odposlanstvo iz Slovenije in hrvatskega Primorja, ki je prišlo v Belgrad intervenirat v vprašanju zveze Slovenije s morjem, je bilo sprejeto s poslancem Škuljem od ministra Pere Markovića. Odposlanstvo je ministra zainteresiralo za trgovske in prometne potrebe Slovenije in hrvatskega Primorja.

OJACENJE DAVIDOVIČEVE STRANKE.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) Srbijanski liberalci so sklenili stopiti v demokratsko stranko. Davidoviču so poslali pri tej priliki brzoglasen pozdrav, na katerega je on odgovoril naslednje: Vesel sem, da se Vam morem zahvaliti za pozdrav. Odločno in neomajno hočemo skupno delati v stvarjanju moderne demokracije. Domočina nad vsel Zakon nad voljo poedinega! Svoboda nad nasiljem! To boji vedno ideja našega delovanja.

ZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) Minister za zdravstvo je izdal odločbo, da se v posameznih krajih, ki so oddaljeni od sedeža zdravstva, osnujejo zdravniški ambulatoriji. V teh ambulatorijih se bo vršil pregled in dala prva pomoč.

DVIG DINARJA.

Belgrad, 3. septembra. (Izv.) Finančni minister dr. Spaho je podal kratko izjavo glede dvigovanja našega dinarja. Rekel je, da je dober izvor vzrok temu, da se dinar popravlja in da je trgovska bilanca aktivna. Dvig dinarja v nekih mejah se je mogel pričakovati. Ta dvig je normalen, ker je sedaj sezona izvoza. Mi sedaj po Narodni banki nič ne interviramo.

HRSS.

Zagreb, 3. sept. (Izv.) V nedeljo, dne 14. septembra se bo ob 11. dopoldne vršil v Zagrebu velik shod HRSS z naslednjim dnevnim redom: 1. Ljudska samoodločba in pacifizem kot podlaga novega mednarodnega prava. 2. Kmetijska država na temelju ravnopravnosti vseh stanov s priznanjem popolnega delavskega prava in popolne zaštite vseh narodnih manjšin.

Zagreb, 3. sept. (Izv.) Snovi sta odpovala v Belgrad poslanca dr. Maček in Predavec, da se razgovorita z ministrskim predsednikom Davidovičem o osebnih spremembah in o ureditvi uprave v hrvatskih pokrajinah.

Za pacifikacijo Evrope.

Včeraj smo na tem mestu spregovorili o važnosti in mednarodnem pomenu ženevskega zasedanja Društva narodov. Sodba o ženevski instituciji kot taki je različna, toda zaenkrat ni izhoda iz anarhije na kopnem, ako se narodi ne poslužijo sredstva, ki je ostalo živa dedščina Wilsonovih idealov. Trenutno so zbrani v Ženevi najodličnejši državniki Evrope in mnogih izvenevropskih držav. Udeležba angleškega premijerja Maca Donalda in francoskega ministrskega predsednika Herriota je znamenje, da polagajo zapadni narodi kar največ upov na definitivno pomirjenje narodov in da je splošna želja po novem razdobju mednarodne solidarnosti in sodelovanja.

Program 30. seje sveta in 5. plenarnega zasedanja Društva narodov je obširen; nakopičili so se mnogi problemi, v prvi vrsti pa vprašanje varnosti in medsebojnega jamstva ter z njim tesno spojeno vprašanje razorožitve. Gre za to, ali nai Evropa res

Komisija za izpranembo uradniškega zakona.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Danes je v pravosodnem ministristvu pričelo delo komisije za izpranembo uradniškega zakona. Ministristvo je prejelo 40 predlogov od raznih uradniških društev in državnih uradov. Komisija bo predloge proučila in izdelala novo besedilo v svrhu izpranembe uradniškega zakona.

Seja ministrskega sveta.

ODKRITE AFERE RADIKALNIH PRVAKOV V PRAVOSODNEM MINISTRSTVU. — DRUGE ZADEVE.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Zvečer se je vršila seja ministrskega sveta. Govorilo se je o poročilu pravosodnega ministra dr. Halil-bega Hrasnice o raznih aferah, ki so bile v tem ministristvu po dolgi preiskavi odkrite. Odkrili so razne zlorabe, ki mečejo čudno luč na več uglednih radikalnih prvakov. Vse se drži začasno v tajnosti, v interesu preiskave, da bi krivci ne pobegnili.

Ministrski svet je sprejel nato predlog načrta za mednarodni konkurz za ureditev topičerske ekonomije pri Belgradu, ki se pretvori v državni park. Razpisanih je pet nagrad. I. nagrada znaša 120.000 Din, II. 90.000 Din, III. 60.000, IV. 45.000, V. 30.000. Za vse druge konkurente je razpisanih 75.000 Din, ki se razdele na enake dele. Skusilo se je priporočiti Hipotekarni banki, da izdalo se posojilo v znesku 23 milijonov Din za popravo nasipov in reguliranje rek v Vojvodini. Ta posojila se bodo dala vojvodinskim zadrugam. Na ta način bi se izognili obremenitvi državnih financ.

Prečitan je bil načrt o tihotapskem fondu za pobijanje tihotapstva, o katerem se je včeraj govorilo v gospodarsko-finančnem odboru.

HERRIOTOV ODGOVOR DAVIDOVIČU.

Belgrad, 3. sept. (Izv.) Francoski poslanik v Belgradu je predsedniku vlade Davidoviču izročil Herriotov odgovor na Davidovičev pozdrav ob priliki sporazuma v Londonu: »Srčno se zahvaljujem za prijateljske čestitke in želje Vaše države, ki je v tesni zvezi s Francosko. V nadi, da bom imel čast Vas videti, Vas prosim, da da sprejmete zagotovitev moje vdanosti. — Herriot.«

uživa sadove trajnega miru. Naša generacija je bila priča barbarskemu klanju, ki ga je bila izvala maloštevilna klika evropskih vladarjev, diplomatov, državnikov in generalov. Da partikularne pogodbe ne morejo zjamčiti soudeleženi državam absolutne varnosti in mirnega razvoja, so pokazale pogodbe, sklenjene že pred l. 1914. V tem spoznanju se je po vojni morala nujno pojaviti ideja o kolektivni garanciji vseh v Društvu narodov včlanjenih držav.

Tak načrt garancijskega pakta so pred kratkim sestavili trije ameriški pacifisti: vseučiliški profesor Shotwell, diplomat Hunter Miller in general Bliss. S tem načrtom, čegar bistveno vsebino objavljamo skrajšano na drugem mestu, je postavljen mednarodni parlament v Ženevi pred najtežavnejše vprašanje naše dobe. Pojavila so se o tem projektu že najbolj si nasprotujoča mnenja. Težko se bo odgovornim državnikom-idealistom preriti skozi šumo teorij na pripravo pot prikladne prakse. Češkoslovaški minister dr. Beneš je že izročil generalnemu tajniku Društva narodov obširno spomenico, ki v načelu ne nasprotuje idealnim težnjam, zapopadenim v ameriškem načrtu, vendar izraža svoje pomisleke v juridičnih in strateških podrobnostih. Toda volja za vzajemno jamstvo in sistematično razorožitev je brez dvoma močna in bo premagala vse težkoče. Pomisliti je treba, da stoji — čeprav nevidno — za ameriškim predlogom jasno mnenje največje sile na svetu in da ga bosta najbrže sprejeli tudi Anglija in Francija, da ne govorimo o drugih državah, ki bodo nanj pristale brez potrebnih pridržkov. V Londonu se je pokazala možnost rešitve največjega gospodarskega vprašanja povojne Evrope: reparacijskega vprašanja. Uspeh je zapadne demokracije tako ojunail, da bodo voditelji tet narodov — zlasti pa Herriot in Mac Donald — skoro gotovo skušali doseči skupno sprejetje ali neizpremenjenega ali pa vsaj modificiranega načrta. Dawesov načrt pomeni rešitev ogromnega gospodarskega vprašanja z enostavnimi sredstvi. Ameriški načrt stremi za rešitvijo političnega vprašanja z enostavnimi sredstvi. Benešev eksposé gotovo ne bo ostal osamljen in pridružil se mu bodo v razorožitveni razpravi najbrže tudi sodbe drugih držav. Vsekakor se diskusije o tem vprašanju ne da več zaustaviti, in želebi bi bilo v interesu evropskega miru, da bi sklepi tega zasedanja ne razočarali po miru stremečih narodov.

Dnevni red 5. plenarnega zasedanja izkazuje razen tega obširnega programa, med drugim vprašanje prenosa vojaške kontrole v Avstriji in na Madžarskem, vprašanje Iraka itd.; vprašanja, ki jih je obdelalo v preglednih raportih marljivo generalno tajništvo Društva narodov.

V vprašanju razorožitve se bo razvila razprava, ki bo najbrže zahtevala največ časa. Medtem so nastali že novi, z razorožitvijo tesno spojeni problemi, kakor: demilitarizacija obmejnih con, kontrola fabricacije vojnega materiala itd. Malim državam preostane samo eno: počakati, da se bo videlo, kako stališče bodo zavzele velesile in srednje države. Šele potem se bo videla jasna razvrstitev in pa efektivna garancija, ki bi mogla odgovarjati težnjam sicer izpostavljenih malih narodov. Eno je že danes gotovo: da težave niso nepremostljive. Kar je bilo mogoče v Londonu, se lahko zgodi tudi v Ženevi.

Predsednik Motta je dal izraza svojemu optimizmu, ko je naglašal, kolika da je razlika med prvim zasedanjem l. 1920 in med sedanjim. Društvo narodov si je pri-

dobilo v teh petih letih svojega obstoja velik ugled, pripomoglo je v veliki meri za pospeševanje mirovne ideje, zato je pričakovati popolnega uspeha. Delegati 54 držav so že nekoliko nepopolni svetovni parlament in tja so obrnjene — kakor je pravilno dejal belgijski minister Hymans — v teh dnevih vse oči.

Iz zunanje politike.

*** Ameriški razorožitveni predlog.** V Ženevi bodo, kakor vse kaže, resno razpravljali o načrtu, ki so ga sestavili Amerikanci Shotwell, general Bliss in Hunter-miller. Gre za načrt o garancijski pogodbi ter obenem za resolucije o razorožitvi, kakor jih je ameriški odbor predložil dne 29. avgusta t. l. svetu Društva narodov. Shotwell in Herriot sta se v tej zadevi baje že sporazumela. Zdi se, da je ameriška vlada neoficielno izjavila svojo pripravljenost, da se pridruži temu načrtu, ki daje stalnemu mednarodnemu razsodišču v Haagu kar najširša pooblastila. Ameriški načrt pogodbe o proglasitvi nezakonitosti napadalne vojne se vjemata v prvih dveh členih s protokolnim načrtom, ko izjavlja, da je napadalna vojna »mednarodni zločin«. Podpisujoče države bi se zavezale, da takega zločina ne bodo zakrile. Vsaka država, ki vstopi v vojno, katere je namenjena povsem drugim ciljem kot pa obrambi, naj bi se proglasila kot mednarodna zločinka.

Člen 3. izroča stalnemu mednarodnemu razsodišču pravico pravoreka v obtožbi ene izmed sopolpisanih držav, tudi v slučaju, če je obtožena država zakrivila tak mednarodni zločin ali ne. V čl. 4. se obvezujejo paktu pristopivše države na svečani način, da bodo smatrale vsako napadalno dejanje, čeprav ne bi povzročilo vojne, in predpriprave za napad kot po mednarodnem pravu prepovedano dejanje. Kot priprava za napad v čl. 5. se mora smatrati vsaka splošna ali delna mobilizacija.

Vsaka stranka — v tem slučaju država — ima pravico, izročiti sleherno kršenje pakta stalnemu mednarodnemu razsodišču. Kdor se pravoreku tega razsodišča ne bo pokoril, ga je smatrati po določilih pakta kot napadalca. Kdor se v teku štirih dni po notifikaciji obtožbe ne bo podvrnil sodni razpravi, je to znamenje, da je odklonil tudi pravorek sodišča.

Po čl. 7. ima sodišče v Haagu odločati tudi o predhodnih ukrepih za varstvo pravic vsake stranke. V čl. 8. in 9. za, mišljene sankcije proti napadalcem odgovarjajo približno sankcijam ženevskega pakta v čl. 16., t. j. finančna, trgovska in gospodarska blokada napadajoče države, oziroma njenih državljanov. Dobo sankcij bi ravno tako določilo stalno mednarodno razsodišče. Nov je čl. 12., v katerem priznava države-kontrahtenke, da pomeni pretirano oboroževanje vojno grožnjo ter se zavezujejo, udeležiti se razorožitvene konference, ki jo bo določil plenum V. zasedanja Društva narodov. Priložena bo resolucija, da bo razpoložen v svrhu podpisa poseben protokol. Pogodba stopi v veljavo, ko bo polovica članov Društva narodov ratificirala omenjeni protokol.

*** Mussolinijeve grožnje napram opoziciji.** Mussolini je 31. avgusta govoril pred rudarjem rudnika za živo srebro v Badli in je dejal: »Zagotavljam, da je krik opozicije brez pomena in popolnoma neškodljiv. Opozicija je — nočem se izraziti kakor Bismarck, češ, da ni vredna kosti ene-

ga pruskega grenadirja — v celoti brez moči. Tistega dne, ko bo opozicija končala svoje neljubne brbljanje, da bi prešla k dejanju, bomo iz nje napravili stelo za bojne šotore fašistovskih armad. (Viharne ovacije.) S to izjavo pa nočem vihteti nad našim polotokom bakljo meščanske vojne in nemirnosti. Nasprotno pa ponavljamo še enkrat na tem mestu svojo staro obljubo: Dati hočemo italijanskemu narodu mir. — Mussolinijeve besede so dale povoda obširnemu komentarju v laškem tisku. Zlasti oster je v svoji kritiki demokratiški »Mondo«.

*** 56. kongres »Trade Unionov«** se je otvoril 1. t. m. v Hullu. Kongresa se udeležuje 700 delegatov, ki zastopajo 4 in pol milijona angleških delavcev, članov Stokovne zveze. Kongres je z ozirom na stališče delavcev od Mac Donaldove vlade zelo važen. Predsednik Purcell je v svojem otvoritvenem govoru pozval člane, da podpirajo delavsko vlado, ki je veliko storila za delavski razred. Posebno pohvalno se je izrazil o pogodbi z Rusijo, ker ima namen dvigniti produktivnost dežele, kar bo ugodno uplivalo na znižanje cen življenjskim potrebščinam.

Beleške.

Agitacija pri uradništvu. »Jutro« in »Narod« objavljata dalje članke v prilog slovenskim uradnikom in upokojevcem in vpijeta, da »klerikalci« ne store nič ne za ene, ne za druge. Na tak demagoški način mislijo pristati bivšega režima prikriti veliko malomarnost, s katero so »reševali« uradniško vprašanje, ko so sedeli pri polnih blagajnah, katere so izpraznili v korupcijske svrhe, namesto da bi izboljšali položaj uradništva, kljub temu, da so imeli »specialista« za reševanje uradniškega problema, Reiserja. Oni niso samo izčrpali vseh virov, iz katerih bi se bile morale povzestiti uradniške plače, v druge svrhe, marveč so tudi službeno-pravno razmerje uradništva s svojim famoznim uradniškim zakonom še znatno poslabšali in izvedli tako razvrstitev uradništva, da bo treba velikega napora, da se vse krivice popravijo. Kar pa se sedanje vlade tiče, je takoj izjavila, da bo uradniški zakon temeljito revidirala, kar se seveda ne da izvršiti v enem dnevu. Da pa zadosti najnujnejšim potrebam, je finančni minister kljub veliki praznini, ki jo je napravil bivši režim korupcije v državni blagajni, našel kritej za izplačilo razlik v uradniških plačah od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. Iz tega je razvidno, kako je pisanje »Jutra« in »Naroda« skrajno nemoralno in hujskaško ter je zgolj preračunano na to, da bi uradništvo pozabilo, kako mačehovsko mu je rezala kruh bivša P. P. vlada.

Odlični diplomat. V Rimu zastopa našo državo g. Antonijević. »Narod« pravi, da je to odlični diplomat. V neki knjižici, ki jo je napisal bivši šef belgrajskega Presbira g. Stefanović, pa beremo, da so imeli Srbi v Rimu tako odličnega diplomata, da je že eno leto pred vstopom Italije v svetovno vojno brzojavil svoji vladi, da je Italija že pričela z mobilizacijo. Ali je bil ta odlični diplomat mogoče g. Antonijević?

Zakaj ravno g. dr. Marinković? Včerajšnji »Narod« mora poročati iz Beograda — m o r a, ker utajiti se tega ne da — da je izvoljen naš minister vnanjih zadev dr. Voja Marinković za predsednika komisije, ki ima določiti dnevni red plenarnih sej skupščine (Zveze narodov). Ko so ata to brali, so si popravili špegle, so debelo po-

gledali, potem pa so rekli: »Ja, wissen Sie, kje so pa gospod baron Hein?«

V živo smo zadeli, ko smo napisali, da je častna naloga vsega slovenskega naroda, da iz javnega življenja izloči vse protinarodne izrodke. Te besede so slovenske demokrate silno spekle, in zato bljujejo v »Jutru« ogenj in žveplo nad »klerikalce«. To dejstvo pa je že samo na sebi dokaz, da smo imeli mi prav. Kogar kopriva ne speče, ta ne zavpije, vpije pa tisti, kdor se čuti prizadetega.

»Kljub« »Jutro« piše: »Kolikor so postali Slovenci zavedni, postali so to kljub (podčrtalo »Jutro«) satanski antinacionalni akciji klerikalizma«. Resnica je pa taka: Kolikor so postali Slovenci zavedni, postali so to kljub (podčrtal »Slovenec«) narodni mlačnosti in kljub (podčrtal »Slovenec«) narodni nezavednosti znatnega dela slovenske liberalne inteligence. ampak so ostali Slovenci v prvi vrsti ravno zaradi neustrašenega narodnega delovanja slovenske, zlasti podeželske duhovščine. To je zgodovinska resnica, ki je tudi »Jutro« ne bo moglo prevreči.

»Kaj je danes v Jugoslaviji problem? Ali demokratizem ali sanacija demagogije — se vprašuje sinočnji »Narod«. — Odgovor: Ali obstoji za »Narod« sploh še kakšen problem?

»Zlom Radičeve in Korošičeve stranke« zahteva »Narod«. Ali ga ata ne lomijo že dovolj sami?

»Suženstvo in pasja udanost pred Nemci« so ubijali Slovence v glavo samo »klerikalci«, piše »Jutro«. — Ali gospoda okoli »Jutra« ne ve, kdo je pisal Slovence šolske knjige?

S čim zaslužil lastnoročno podpisano fotografijo bogazskega zunanjega ministra? — O tem važnem vprašanju razpravlja včerajšnji »Narod«. Mi bi pa vedeli za »Narod« hvaležnejše vprašanje: »S čim zaslužil častni naslov »ata«?

Aja-tutu. Pod tem naslovom so napisali ata včeraj notico, na naslov komunistov, naj ne bodo »klerikalci«. Kakor nam poročajo, bodo komunisti atu odgovorili v posebnem pismu z naslovom »Tutu-aja«.

»Elifalt Slovenstva« je bila po »Jutru« »klerikalna« stranka med Slovenci pred vojno. — Zaradi tega »Elifaltstva« je namreč zaprla bivša avstrijska vlada v začetku svetovne vojne okoli 600 duhovnikov v graške jetnice in ranjkega mariborskega škofa dr. Napotnika je moral zaradi »Elifaltstva« trgati iz nemških krempljev nemški in protestantovski mariborski odvetnik dr. Mravljag zato, ker so ga napravili za »Elifalta« pri dunajski vladi — recimo, Slovenci!

Šolske knjige! Vse šolske potrebščine!

ima v bogati izbiri

»NOVA ZALOŽBA«

R. Z. Z. O. Z. — LJUBLJANA

Kongresni trg štev. 19 — v nunski hiši.

Priporoča svojo bogato zalogo pisarniških potrebščin za urade in dom. — Prodaja knjige lastne in drugih založb, tudi inozemskih.

Učiteljskim abiturijentom!

Dokončali ste svoje študije in dosegli cilj, za katerim ste hrepeneli: idealno lepi, pa tudi težavni učiteljski in vzgojiteljski poklic. Da ne boste kakor trs v vetru brez opore, zaslonbe in zaščite, treba da se naslonite na svoje že izkušene stanovske tovariše in tovarišice, izbrati si morate pravo stanovsko organizacijo, ki bo vaše težnje podpirala, vas vzpodbujala, dajala navodila in posredovala nujno potrebno nadaljno izobrazbo.

Na razpotju ste kakor Herkul, menimo pa, da vam ne bo težka odločitev, po kateri poti vam je kreniti. Zdrav razum vam že pravi, da je prava vzgoja, ki blaži in osrečuje dušo in telo mogoča edinole na temelju večnih krščanskih etičnih resnic. In učiteljska organizacija, ki stoji kljub vsem viharjem trdno in neomajno na teh načelih, je edino Slo m š k o v a Z v e z a — trdno zasidrana v najširših plasteh našega ljudstva, ki si želi in zahteva krščanskih učiteljev, katerim edino z zaupanjem izroča svoje najdražje, svojo dečo, v vzgojo in pouk.

Absolutizem in teror je strt, konec je nasilja, svobodno sije solnce nad našo lepo domovino. Odpadel je s tem vzrok, ki je mogoče tudi katerega izmed naših tovarišev in tovarišic zadrževal, da bi se naši organizaciji očitno pridružil, četudi je prepričan o pravilnosti naših načel. »Gorje mu, kdor v nesreči biva sam in srečen ni, kdor srečo vživa sam...«, velja tudi prizadetim.

Da bomo našim krščanskim načelom čimprej pripomogli do zmage v šoli, da bomo s skupno močjo pridobili našemu stanu primerne pravice, ugled med ljud-

S.

Iz južne Srbije.

Na Kosovem polju.

Ko je vlak zapustil sotesko Kačani, je vse šlo iz kupejev na hodnike, da bolje vidi — Kosovo polje, ki se tam pričinja in sega skoro do Mitrovice, dolgo skoro 100 in široko 60 kilometrov. Kakšna je ta pokrajina, kjer so se vršili ljuti boji med Turki in staro Srbijo in se je tam za stoletja odločila usoda srbskega kraljestva, srbskega naroda, pa tudi severnejših držav, ki so odbijale turške vpade in od časa do časa bile turška dražja? Kdo ni bral srbskih narodnih pesmi o bojih na Kosovem polju in junakih, ki jih je tam posekal turški meč? Kosovo polje je deloma valovito, s prostiranimi ravninami, največja je široko polje, dolgo 10 in široko 8 km, ki sega od Lipljana do Prištine. Celoten pogled na Kosovo polje ti kaže velikansko, skoro nedogledno ravan, s plodno zemljo, ki je morala biti nekdanj žitnica stare Srbije in bo postala brez dvoma zopet, ko se bo intenzivneje obdelovala. Na tem prostoru je več mest in mnogo vasi. Mesto Uroševa, prej Ferizović, katero je dobilo ime po carju Urošu, ki je živel in umrl na dvorcu Nerodimlje v bližini mesta; Uroševac ima najvišjo lego na Kosovem polju in leži na razvodju Egejskega in Črnega morja. Mesto Lipljan je eno najstarejših naselbin na Kosovem. Tam je še danes stara cerkva, morda najstarejša srbska cerkev. Danes je Lipljan mesteca, v katerem cvete

žitna trgovina. Dve uri od Lipljana je oddaljena znamenita samostanska cerkev Gračanica, arhitektonsko menda najlepša starodavna cerkvena zgradba iz časa starega srbskega kraljestva. Največje mesto je pa Priština, ki šteje danes 15.000 prebivalcev. Priština je bila prestolnica kralja Milutina.

Pa kje je bila bitka na Kosovem polju 15. junija 1389? Od Lipljana v smeri proti Prištini se v daljavi dviga golo gričevje, kjer se je odigrala tragedija srbskega naroda. Na gričevju se beli grobnica sultana Murata. V grobnici so baje položili samo Muratov drob, truplo pa prepeljali v Brus. Truplo carja Lazarja, ki je bil v bitki ujet in obglavljen, je bilo shranjeno v cerkvi Gračanici, po dveh letih pa prepeljano v Ravanico.

Še pred petimi leti, je dejal general, ki se je vozil z nami, je bilo Kosovo polje prava pušča, malo obdelano, sedaj pa je skoro že vse obdelano. Nova naselja, skromna sicer, razveseljujejo oko, in po pašnikih se pase živina. Niso na teh naseljih samo novi kolonisti, marveč tudi domače prebivalstvo, ki je po agrarni reformi dobilo zemljo, ki je prej pripadala begom, ki niso pustili, da bi si bili njihovi podložniki gradili svoja poslopja.

Kačaki.

V Lipljanu smo čuli prve vesti o kačakih. Prejnjajo moč jih je vdrl o pravilno, da v večjem številu — v vas Veliko Dobrinje, kjer so baje umorili enega moža in dve ženi, zas pa zažgali. Napad ni bil poli-

tičnega značaja, nego maščevalni akt nekega kačaka radi pričevanja pred sodiščem. Pet kilometrov oddaljeno je isto noč prenočeval kralj Aleksander. To je bila vest, ki je marsikateremu od udeležencev vzbujala bujno fantazijo, tembolj, ker je bilo že znano, da so kačaki najdrznejši v pokrajini od Mitrovice do Peči.

V Mitrovico smo došli ob poldveh, utešili tam gladne želodce in se v avtomobilih peljali čez doli in hribe po široki, prašni cesti, po lepo izpeljanih serpentinah in globelih proti Peči. Pusta pokrajina, malo naselbin in še te same arnavtske, razen novih črnogorskih naselbin v bližini Belega Drima. Od časa do časa zagledaš z divje brzčnega avtomobila polje, sicer pa vidiš samo nizko hrastovo grmičevje po gričih in hribih. Radovedno oko ti plove po njihovih vrhovih, kje bi zagledalo kačake, drzne roparje, ki so iz političnih razlogov in neodoljive želje po svobodnem nezakonitem življenju pobegnili v gore, odkoder v malih gručah ali večjih četah vdirajo v dolino, napadajo potnike ali cele vasi, ako njihovi prebivalci niso Šipetari (Albanci) ali pa njihovi somišljeniki. So skoro izključno muslimanske vere. Mesto kačakov pa smo videli na vsej poti goste vojaške in orožniške patrulje, po večini po dva moža.

(Dalje.)

Mano hvaljeno in iskane Markove kapljice proti motenju prebave in bolečinam v želodcu iz Mestne lekarne v Zagrebu dobite odslej vedno v lekarni Leustek.

stvom in vzvišeno mesto, ki mu pripada, strnite se z nami vsi dobromisleči tovariši in tovarišice v organizaciji krščanskega učiteljstva, v Slomski Zvezi!

Prijave sprejema osrednji odbor »SL. zveze« in vsi podružnični odbori.

Dnevne novice.

— **Prihod kardinala in apostolskega nuncija v Ljubljano.** Kardinal Cagliero se pripelje v Ljubljano v soboto ob 3. uri popoldne, apostol. nuncij Pellegrinetti pa že ob 11. dopoldne. Zastopstva društev in organizacij in občinstvo vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo slovesnega sprejema.

— **Zaslužni šolnik.** Dne 6. t. m. obhaja g. Anton Leban, v pok. šolski ravnatelj v Stični, 55 letnico svoje mature na učiteljsku v Gorici. Izmed takšnih absolventov je on edini še živ. Anton Leban je 75 let star in se je rodil v Kanalu pri Gorici. Služboval je v Medani v goriških Brdih, v Mozirju in v Ribnici na Štajerskem, v Sežani in nad 30 let kot nadučitelj na goriškem krasu. Voja ga je pregnala v Stično, kjer prebiva že 7 let. Leban je še pod Avstrijo dobil zaslužni križec s krono, svetlinjo za 40 letno vzorno službovanje in ravnateljski naslov. Udeležoval se je tudi kot pedagoški pisatelj. Nebroj je takih spisov posebno v »Šolskih poročilih« kopenske šole. Zaslužnemu možu kličemo: Še na mnoga leta!

— **Poročil se je** preteklo nedeljo 31. avgusta na Brezjah zaveden naš pristaš in občinski odbornik v Kamniku g. Vinko Možina z gđ. Ivanko Finžgarjevo. Obilo sreče!

— **Jubilej gasilnega društva.** V nedeljo, 7. t. m. praznuje Prostovoljno gasilno društvo v Gorjah pri Bledu 30 letnico svojega obstanka.

— **Rezervnim častnikom.** Komandant celjskega vojnega okrožja razglasi: Vsi naši državljani, ki so sedaj naši rezervni častniki in ki so bili poprej častniki avstro-ogrske armade, domobranstva ali mažarskega honveda ter kot taki položili ženitne kavicije, katere se nahajajo še v Avstriji oziroma na Mažarskem, naj sporočijo: 1. v čem obstojajo kavicije (pri vrednostnih papirjih je navesti ime papirja in številko); 2. kje se nahaja kavicija in 3. ali so že devinkulirane ali niso. Zadrževana poročila je takoj poslati pristojnemu vojnemu okrožju, ker jih mora okrožno poveljstvo zbrati do najdalje 5. t. m.

— **Uradne ure v finančnem ministrstvu.** Odslej se uradne ure v finančnem ministrstvu od 8. do 12. ure popoldne in 15. do 18. ure popoldne.

— **Nova kmetijska šola.** Poljedelsko ministrstvo namerava otvoriti v Topoli nižjo kmetijsko šolo.

— **Izseljevanje v Mehiko.** Ministrstvo za socialno politiko je izdalo obvestilo, da naj naši državljani, ki se izseljujejo v Ameriko, ne iščejo kruha v Mehiki. V tej deželi vladajo neredi in je zelo težko najti služka.

— **Razpis štipendij.** Z odobrenjem ministrstva narodnega zdravja z dne 22. avgusta 1924 razpisuje inspektor ministrstva narodnega zdravja v Ljubljani štipendij za zdravnika, ki se hoče posvetiti teoretičnemu in kliničnemu študiju psihiatra na kaki inozemski kliniki. Interesenti se opozarjajo na razpis v »Ur. listu«.

— **Porota v Nov. mestu.** Razen že zadnjič navedenih slučajev sta za sedanje porotno zasodanje razpisana še sledeča za 4. sept. Jožef Kralj, rop (predsednik dr. Dolenc); za 5. sept. Jožef Flis, uboj (predsednik dež. sod. svetnik dr. Fischinger).

— **Pokrajinska zadruga umetno-trgovskih vrtnarjev za Slovenijo** razglasi: V skladu s soglasnega sklepa z dne 27. avgusta 1924 se vajencem, ki se ne uče pri umetno trg. vrtnarju, ne bodo izdajala učna pisma. Enako se ne bodo potrjevala učna spričevala, ki niso izstavljena od umetno trg. vrtnarja, ki je član gornje zadruge. Enako se ne bo upoštevala učna doba. Vajenci, ki so bili sprejeti pri takem umetno trg. vrtnarju pred 1. septembrom 1924 in ki so se učili pred tem datumom pri privatnih vrtnarjih, se morajo učiti pri umetno trg. vrtnarju, ne ozirajo se na učno dobo pri privatnem vrtnarju, najmanj dve leti; vajencem, ki so pa bili sprejeti v učenje pri umetno trg. vrtnarju po 1. septembru 1924, se učna doba pribita pri privatnih vrtnarjih ne upošteva v obrtno učno dobo. O tem se obveščajo vsi združni člani v svrhu postopanja in vsi starši odnosno varuhi, ki hočejo dati v učenje svoje sinove k privatnim vrtnarjem. — Načelstvo.

— **Nesreče.** V šamotni tovarni v Štorah pri Celju se je delavec Tofant Ivan zmečkal desno roko, vsled česar je moral v celjsko bolnico. V prodajalni kmetijske zadruge v Izlakah pri Zagorju ob Savi si je prodajalec Prašnikar Jakob pri padcu težko poškodoval levo nogo.

— **Kurji tat se je oglasil** pri posestniku Ivanu Vode v Vinjah pri Dolskem, kjer je odnesel iz kurnika štiri kokoši.

— **Razne tatvine in vlomi.** Iz skladišča trgovca Ivana Ekslerja v Kamniku je bilo ukradeno moško kolo, vredno 1500 Din, hlapcu Josipu Ekslerju žepna ura, skoro nova srajca in pa nekaj gotovine. Drugemu hlapcu Ivanu Burja ravnotam pa je bila ukradena skoro nova obleka in klobuk, vredna 900 Din, in pa 1250 Din prihrankov v gotovini. Tatu

poznajo. — V Hauptmanovi gostilni v Križevcih je bilo ukradeno posestnikovemu sinu Avgustu Vrablu iz Kurševca kolo, črno pleskano z novimi plašči, vredno 2000 Din. Kolo je ukradel neki Golnar, ki je skušal kolo v Veržju prodati, kar pa se mu ni posrečilo, ker se je zdel mož ljudem sumljiv. Tat se je odpeljal neznan kam naprej. — Nevaren tat, že večkrat predkaznovani Florjan Fluks iz Dobja pri Brežicah je ukradel v Trbovljah delavcu Ulrihu Strnišku obleko in perilo, ruskemu beguncu Sknapalju čevlje, delavcu Vodišku pa nahrbtnik, kamor je ukradeno blago zložil, in je z vsem skupaj neznan kam pobegnil. — V Šmartnem je bilo vlomljeno v stanovanje Antonije Brežnik in ukradene več ženske obleke v vrednosti do 4000 Din. — V Hrastju je bilo vlomljeno pri posestniku Janezu Gersaku in okradeno: 2 zlati ženski uri z dvema zlatima verižicama, moška zlata ura s srebrno verižico, 3 zlati prstani, srebrna ženska ovratna verižica, srebrn poročni prstan, nekaj denarja in par moških čevljev v skupni vrednosti 5000 Din.

— **Opozorilo.** Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarna »PEKO« se prodajajo do včetega 20. t. m. po znatno nižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vljudno opozarja.

Hristo Hallov, bolgarski delegat pri zasiedanju Društva narodov.

Dopisi.

Sv. Marjeta pri Rimskih Toplicah. Kdo ni poznal mostu, ki je vezal Sv. Marjeto čez Savinjo z železniško postajo Rimске Toplice? Dolgo let nam je dobro služil, dokler ga ni povodenj odnesla. Na željo prizadetih občin in s privolenjem okrajnega glavarstva se je v mesecu maju 1923 sestavil stavbeni odbor, za zgradbo prepotrebne mostu. Leto dni je že minulo, odkar obstoji ta odbor, a vendar mostu še ni in tudi predpriprave so malenkostne. Vse govori, da je vse nesposobnosti kriv načelnik tega odbora višji žel. nadzornik v p. Fr. Kokalj, hud demokrat in velik zaupnik dr. Žerjava. Saj mu je še proračun izročil in je tako sedaj ta odbor brez proračuna. Vprašamo g. Kokalja, kaj pa ima dr. Žerjav s tem mostom opraviti? Kje imate proračun? Ker ste se pokazali do sedaj popolnoma nesposobnega pri tem mostu, pričakujemo od vas, da boste pri prvi seji tega odbora odložili svoje mesto in odšli tja, kamor je odšel dr. Žerjav. Srečno pot!

štajerske novice.

Š Podružnica »Slovenčeve« uprave v Celju, hotel »Beli vol«, sprejema novo naročnino, plačila, reklamacije, inserate, ošmrtnice itd. vsak delavnik od 9. do 12. ure dop. in od 3. do 6. ure, v nujnih slučajih tudi do 7. ure zvečer. P. n. trgovce, obrtnike i. dr. opozarjamo, da je »Slovenčeve« v mestu in okolici močno razširjen, zato imajo inserati velik uspeh, za katere se dovoli pri večjih naročilih primeren popust!

Ljubljanske novice.

Ij Vstopnice za Marijin oratorij, pri katerem bo Ljubljana pela množico najbolj znanih Marijinih pesmi, ki so razni slovenski skladatelji z njimi poveljevali nebeško Kraljico, se bodo dobivale danes, četrtek od 9. ure dopoldne dalje v »Unio-novi« trafiki, kjer bo napredaj tudi besedilo vseh pesmi, ki se bodo pele pri tej prireditvi v nedeljo 7. t. m. ob 8. uri zvečer v ljubljanski stolnici.

Ij Sedminka po pokojnem italij. delegatu g. Umberto de Comelli bo v soboto, dne 6. septembra ob 9. uri popoldne v župni cerkvi Marijinega Oznanenja pri oo. Frančiškanih. — Na željo pokojnikovih sorodnikov in prijateljev bo pa poleg tega sv. zadušna

maša v petek, dne 5. septembra ob pol 8. uri v župni cerkvi pri sv. Petru.

Ij Društvo železniških vpokojencev naznanja svojim članom, da je umrl gospod Andrej Pöschl, nadsprevodnik v p. Pogreb se vrši v četrtek, dne 4. t. m. ob pol 5. popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta 58. Člani se vljudno vabijo, da se pogreba polnoštevilno udeležijo. — Predsedstvo.

Ij Priredba rentnine za davčno leto 1923 je dovršena. Davčni obvezanci imajo pravico vpogleda v predpisanim izkazu od 1. do 15. septembra 1924 pri mestnem magistratu, davčnemu uradu za mesto ali davčni administraciji. Več je razvidno iz razglasa, nabitega na mestni deski.

Ij Konzulat Češkoslovaške republike v Ljubljani naznanja, da se bo letošnji vpis v češko dopolnilno šolo za pouk češkega jezika in domovinoznanstva vršil dne 10. septembra 1924 od 15.—18. ure popoldne v poslopiju Mladike. Starši, ki nameravajo svoje otroke pošiljati v to šolo, naj jih navedenega dne na določenem prostoru priprave učiteljci gospej Vlasti Horakovi. Rojstni podatki otrok ter osebni podatki staršev se morajo navesti. Lahko se vpišejo tudi starejši otroci, ki bi nameravali udeležiti se pouka in bi za nje bil določen poseben oddelek. Pouk je brezplačen, plačuje se le majhen prispevek za razsvetljavo in kurjavo.

Ij Umrli so v Ljubljani: Elizabeta Plečko, žena železn. nadsprevodnika, 58 let. — Josip Sadar, hlapec, 61 let. — Marija Makovec, mesarjeva vdova, 69 let. — Andrej Pöschl, železn. nadsprevodnik v pok., 90 let. — Peter Gregorič, hlapec, 68 let.

Ij Junak z oleandri Nikolaj Kartošov, ruski begunec, trgovski uslužbenec iz Petrograda, se je predvčeršnjim napil. Ker se ni hotel nikdo z njim poskušati, dasi jih je par pozval na junaški mejdam, se je spravil ta ruski atlet nad oleandre najprej pred kavarno »Zvezda«, kjer je prekučnil 12 oleandrov, pred »Narodno kavarno« pa je prekučnil dva oleandra in je napravil 125 Din škoda. Na poziv kavarnarja Carlja so oleanderskega atleta končno aretirali.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 24 ovadb in sicer radi tatvine 1. radi kaljenja nočnega miru 3, radi prestopka cestno policijskega reda 10, radi prekoračenja policijske ure 1, radi pasjega kontumaca 3, in po ena radi poškodbe tuje lastnine, radi nezgode, radi kaljenja hišnega miru in radi zglaševalnih predpisov. Aretirana sta bila dva in sicer eden radi prepovedanega povratka v mesto in drugi radi razgrajanja.

Ij Ponesrečen kolesar. Na Vidovdanski cesti je zavozil dijak Bruno Ček s kolesom »tovorni voz«. Vsled padca je padel pod voz in mu je šlo kolo čez levo nogo ter mu jo tako poškodovalo, da so ga morali odpeljati v bolnico.

Ij Aretirali so v Lattermanovem drevoredu v tork okoli 11. ure zvečer komaj 16letno Albino Berčičevo iz Škofje Loke, ker se je z raznimi moškimi potikala po drevoredu.

Ij Ukraden sostanovalec. Pisarniški pomočnik Josip Vatovec je ovadil, da mu je njegov sostanovalec slikar Holanec iz Zagreba odnesel par škornjev in par čevljev v skupni vrednosti 750 Din. Kam je tat pobegnil še niso ugotovili.

Zanimivosti.

ČUDNI LJUDJE NA TIBETU.

V Tibetu živi posebna vrsta ljudi, čisto zase, najbrž izgnanci iz davnih dni. Postali so divji, živijo v votlinah, ne gredo v bližino drugih ljudi. Zato ni čudno, da je nastala med praznovernimi domačini bajka o »živalskih ljudeh«. Angleži pa niso nič manj praznoverni in njih listi se sedaj obširno bavijo z »novim odkritjem«. Tibetanci jih imenujejo »migu«, kar bi se reklo po slovensko »strašni snežni ljudje«. Njih telo je poraščeno z gosto dlako in dolgi lasje jim visijo čez rame. Dva taka »divjaka« sta ubila vola in sta meso požila surovo. To se pač Tibetancem ne sme zdeli posebno čudno, saj Tibetanci sami uživajo meso samo surovo. Primerjaj »Slovenčeve« podlistek: Preoblečen v prepovedani Tibet. Mi se pa spomnimo na nekaj drugega: Druga ekspedicija na M + Everest je našla v snegu in na ledu gorā sledove bosih nog, niso si jih znali razložiti. Morebiti se bo sedaj kaj pojasnilo.

DEVRIENTOVA ZAHVALA.

Veliki igralec Ludovik Devrient (1784 do 1838) je nekoč prav izborno igral. Občinstvo mu je burno ploskalo in moral je na oder se zahvaliti. Dejal je: »Prej sem izražal to, česar nisem čutil, sedaj pa čutim, česar izraziti ne morem.«

MODERNI PISEMSKI PAPIR.

Da ni treba preveč pisati, so dali pariški tovarnarji pisemskemu papirju sedaj zelo majhno obliko. Barva je prav ponižna, ne kriči. Veliko je modrega papirja, medlo sivomodrega z elegantnim vodnim znamenjem ali pa temnomodrega z lilastim brienjem. Monogrami so sedaj precej veliki, zelo vitkopodolgovati. Dobro je, če imaš dve krstni imeni ali pa dve rodbinski, tri črke se dajo lepše sestaviti kakor dve. Včasih marširajo vse tri

črke v ravni črti, s centimetersko razdaljo vmes; včasih so postavljene druga na drugo, kakor akrobati v cirkusu; včasih se ti zdi, kakor da stojita dve črki na zemlji, dočim plava tretja nad njima kakor kakšen aeroplan; včasih stojita dve črki, prav majhni, v sredi, nad njima pa tretja kakor kakšen slavalok, z eno nogo na desni strani srednjih dveh, z drugo na levi. Seveda vse črke niso za vse skupine, treba je previdno izbirati in sestavljati. Vidiš majhne in fine reliefne črke v zlatu ali srebru, olimpijske atletske skupine itd. Splošno je pa pisemski papir zelo priprost, najsi je gladek ali marmoriran, z ostrimi robovi ali pa z raztrganimi kakor pergament. Zasebno pismo se od elegantnega trgovskega pisma sedaj kaj malo razlikuje in bi celo Sherlock Holmes na prvi pogled težko uganil, kakšno pismo ima pred seboj.

Cerkveni vestnik.

o Nočnim častilcem presvetega Rešnjega Telesa se naznanja, da je nočoj redna mesečna molitvena ura. Molila se bo 11. ura: Prošnja za duhovnike. Uljudno se vabijo možje in mladeniči, da se v obilnem številu udeležijo nočnega čiščenja presvetega Rešnjega Telesa.

o 63. nemški katoliški shod se je otvoril 1. t. m. v Hannoveru, rojstnem mestu nepozabnega Windthorsta. Shod je ogromno obiskan in prekaša po številu udeležencev kakor tudi po svojem programu vse prejšnje. Kakor znano, so bile zavezniške okupacijske oblasti lani nameravani katoliški shod v Kölnu prepovedale. Hannoverski shod je v imenu dežele pozdravil hannoverski »Oberpraesident«, znani socialni demokrat Noske s prav prisrčnim govorom. Velike ovacije so se pridobile papeškemu nunciju Pacelliju in državnemu kancelerju Marxu. Shod je tudi prosil svetega očeta, naj se rajni papež Pij X. proglasi za svetnika.

I. Marijanski kongres

od 6. do 8. septembra t. l.

K večeršnjemu poročilu o sprevedu moramo dostaviti, da gredo za zastavo stolnih kongregacij zastopstva ljubljanskih dekliških družb (po štiri belooblečene).

Velika cerkvenoglasbena prireditve ob priliki Mar. kongresa.

Slov. glash. društvo »Ljubljana« v Ljubljani priredi ob priliki prvega slovenskega Marijanskega kongresa v Ljubljani v nedeljo dne 7. septembra ob 8. uri zvečer v stolni cerkvi sv. Nikolaja

MARIJIN ORATORIJ

s sodelovanjem stolnega organista g. prof. Premrla, opernega pevca g. Banovca in društvenega ženskega, moškega in mešanega zbora, ki jih bo vodil dr. Kimovec.

Vsečina:

Razvoj slovenske Marijine pesmi.

Spored:

1. S. Rousseau: Ofertorij v C-duru. Na orgle prof. Premrl.
2. M. Kastelic: a) Češčena si, Marija ti! Enoglasen zbor z orglami. b) harm. Hubad: Ave, presvetla Marija; 4—7glasen mešani zbor.
3. Prekmurska, harm. Kimovec: Lepa si, lepa, roža Marija. Mešani zbor.
4. L. Dolinar: Za Bogom. Mešani zbor.
5. Gr. Rihar: a) Ko v jasnem pasu primigljaja. Ženski zbor. b) Zdrava, zemlje vse Gospa. Moški zbor.
6. P. A. Hribar: Veselo pesem. Moški zbor.
7. Fr. Gerbič: Sv. Devici Mariji v čast. Mešani zbor z orglami.
8. Guilmant: Andante con moto. Na orgle prof. Premrl.
9. A. Foerster: Kraljica angelska. Ženski zbor z orglami.
10. P. H. Sattner: S eveticami te venčamo. Mešani zbor z orglami.
11. Ig. Hladnik: Ave Marija! Mešani zbor.
12. A. Schwab: Zdrava Marija! Mešani zbor. Tenorski samospev zapeje g. Banovec.
13. E. Hochreiter: Smeji se maj. Meš. zbor z orglami. Ten. samospev g. Banovec.
14. Dr. Fr. Kimovec: Večerni zvon. 4—6glasen meš. zbor.
15. Mlinar-Cigale: Ave, tisočkrat ave! Mešani zbor.
16. J. Klemenčič: Za majnik. Meš. zbor. z orglami.
17. St. Premrl: Z glasnim šumom s kora. 4—7glasen meš. zbor.
18. Canestrari: Allegretto festoso. Pri blagoslovu z Najsvetejšim zbor zapeje:
19. A. Foersterjev Tantum ergo op. 6. št. 5.

Spored je, kot se vidi, zelo bogat, pester. Zastopane so razne dobe, različne smeri od 1. 1678. dalje, torej pesmi iz časa, ki obsega več nego 250 let; 15 slovenskih skladateljev je nanizalo lepo število 17 raznih Marijinih pe-

smi. To bo nekako glasbena razstava, zgodovinski pregled naše lepe, tako pristransko iskrene, mehko božajoče Marijine pesmi.

Prosveta.

pr Akademija ob sklepu Marijinega kongresa 8. sept. ob 8. uri zvečer v Unionu. 1. G. F. Händel: Zbor iz oratorije »Juda Makabej«. 2. St. Premr: Do Marije. 3. Pozdravi: Zastopstvo Pripravljalnega odbora, Sal. družbe, Pravoslavne srbske in ruske cerkve. 4. P. H. Sattner: Pozdravljeni. 5. A. Foerster: Mati vedne pomoči. Operna pevka ga. Pavla Lovsetova. 6. S. Sardenko: Spev Slovencev. 7. A. Nedved: Ave Maria. Operni pevec g. J. Betetto. 8. E. Hochreiter: Sveto ime »Marija«. 9. A. Foerster: Kraljica angelov. 10. S. Sardenko: Materi Mariji: Poklonitev mladine (osmero nastopov). 11. P. H. Sattner: Brezmadežna. 12. S. Premr: Marija, ohrani dom in rod. Sporedne točke: 1, 4, 8, 12 proizvajajo godba dravske divizije pod vodstvom kapelnika g. dr. Jos. Cerina. 2, 9, 11 pevski zbor pod pevodvodjem g. Antonom Lavrič. 5, 7 spremlja na harmoniji g. Heribert Svetel. Poklonitev »Materi Mariji« je izšla kot spominska pesnitev ob kongresu. Sklep ob 9. uri zvečer.

pr Razstava češke moderne umetnosti. Narodna galerija priredi danes ob 16. v Jakičevem paviljonu vodstvo. Vodi dr. Fr. Mesesnel.

pr Konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani. Vpisovanje na glasbeno šolo in konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani se vrši od torka dne 9. t. m. dalje do vseh sobote, dne 13. t. m. vsak dan od 9. do 12. pop. in od 3. do 5. pop. v pisarni Glasbene Matice, Gosposka ulica št. 8. V šolskem letu 1924-25 se poučujejo sledeči predmeti: solopetje, klavir, gosli, vijola, čelo, kontrabas, flavta, klarinet, oboa, rog, trobenta, pozvna, splošna glasbena teorija, mladinsko petje, harmonija, kontrapunkt, instrumentacija, oblikoslovje, nauk o instrumentih, fiziologija, metodika pouka in glasbena zgodovina. Vpisnina znaša 10 Din, članarina 25 Din. Ukovina za solopetje 150 dinarjev, mesečno, za instrumentalni pouk na konservatoriju 90 Din, na glasbeni šoli pa 70 Din. Kdor obiskuje samo splošno glasbeno teorijo ali mladinsko petje: 15 Din mesečno. Pri vpisu je vplačati vpisnino, članarino in polovico ukovine za mesec september. Redni pouk se prične v ponedeljek, dne 15. t. m. V interesu rednega začetka je, da se učenci pravočasno prijavijo in nato v ponedeljek takoj začno s poukom. — Ravnateljstvo.

pr Glasbena in gledališka veselica mesta Dunaja. Povodom dunajskega sejma priredi mesto Dunaj v času od 15. septembra do 15. oktobra glasbeno in gledališko veselico. Pri tej priliki se bodo uprizorili na državni operi, v dvornem gledališču in vseh zasebnih odrih na svečan način in v velikem slogu najznamenitejša klasična in moderna dela nemške in avstrijske godbe in literature. Od množičnih prvotnih uprizoritev in novih insceniranj naj bodo imenovani: »Die Ruinen von Athen« in »Die Geschöpfe des Prometheus« (Beethoven, besedilo Hofmannsthalovo), Gluckov »Don Juan«, »Die glücklichen Händel«, Arnolda Schönberga, neki Mozartov ciklus, nova dela Korngolda, Krausa, Schmidta, Schnitzlerja, Werfelna itd. Dalje se bodo izvajali duhovni koncerti, komorni koncerti, novitete. Umetnostne in gledališko-godovinske razstave in razstave nove gledališke tehnike bodo primerno izpopolnile. Na podlagi obiskovalnih legitimacij so interesi deležni 50% popusta pristojbine za vživet in znižanja na avstr. zveznih železnicah.

Svite trikot JUMPERJE

od 180 Din naprej NUDI TVRDKA

F. in I. GORIČAR, »Pri Ivanki«
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 29

Učiteljski vestnik.

Čaruga je imel zagovornika, prekmursko učiteljstvo ga pa ni imelo. Okrajni nadzornik C. je setavalj po inspekcijskih konferencah zapisnike doma, na kar jih je pošiljal prizadetim v podpis. In take zapisnike je moralo vse učiteljstvo podpisovati, četudi v mnogih slučajih niso bili stvarni in večkrat celo krivični. Vlada pa je tak ter v Prekmurju, zlasti nad učiteljstvom, ki ni plesalo po nadzornikovih sokolskih in orjunske »vražeh«, dasi marsikdo niti kihnil ni upal v pričo gospoda nadzornika. Globoko si je oddahnilo vse učiteljstvo, ki je v njem še kaj samostojnega duha, ko je izvedelo, da ga zgrubijo, le mursko-subotičsko učiteljstvo osnovne šole še žaluje za njim vsled mnogih prijetnih uric, ki jih je preživelo z njim v družbi. Zlasti ga. F. toči za njim debele solze, ker ne bo mogla več ocenjevati svojih tovarišev in tovarišic. Vsem Prekmurju pa že s težavo pričakujemo imenovanja novih nadzornikov in sicer takih do katerih bo imelo učiteljstvo in ljudstvo zaupanje ter spoštovanje. O takih, ki so pa po inspekcijskih prirediteljih — holadriholadrihopsasa po prekmurskih gostilnah — ni mogel imeti nihče visokih misli, najmanj pa dobro prekm. ljudstvo. Bog daj, da bi že kaj kmalu dobili novega nadzornika, ki se bo zavedal svojega poklica tako napram učiteljstvu kakor napram ljudstvu. Želimo si

energijnega človeka, ker le tak je v Prekmurju na mestu, nikakor pa ne maramo takega, ki bi bil »metla« v rokah drugih...

Anarhija v šoli. Na neki šoli v Prekmurju so vladale naravnost anarhične razmere. Učiteljstvo ni prihajalo pravočasno v šolo, pavze so bile izredno dolge, poučevalo se je, kar se je sploh — le za zunanje nastope, čitalo v šoli Sokoliča, skoraj vse učiteljstvo je agitiralo v šoli za Sokola in Orjuno, krščanski duh so zatirali že s tem, da so opustili molitve »Očenaša«, odpravili pozdrava »Hvaljen Jezus« in »Dober dan«, pa uvedli edino zvečljavni »Zdravo« itd. Zaradi ugleda učiteljskega stanu — moramo vse drugo, o čemer smo informirani, opustiti. In vse to se je godilo pred nosom okr. šol. nadzornika. Ko pa je bil poslan na šolo učitelj-vodja in je hotel upeljati na šoli red, so na vse pretege denuncirali in iti je moral. Poslali so drugega, pa tudi tega, dasi je UJU-jevec, hočejo spodbiti in ga pregnati kakor njegovega prednika proč na kako enorazredno. Tokrat pa bodo šli drugi, če je še kaj pravice na svetu. Menda vendar ne bo mogel še dalje ščititi glavar Sokolov takih razmer, ki vladajo samo na eni šoli v Prekmurju in so ga onemogočile na mestu, ki mu ni kos.

Vroč kri naj se ohladi kje v hribih. — Pred nekaj dnevi so se vračali skozi Velike Lašče Orli in Orlice s prireditve v Škocijanu pri Turjaku. V Laščah so bili nesramno insultirani, a kar je najbolj žalostno, da sta se izpozabili dve učiteljici in vpili: »Dajte, prinesite vode, da bomo čuke z vodo obliše!« Nad gospodom kaplanom sta vpili, da nima pravice hoditi po Vel. Laščah, nad Orlicami, da so že poerkale in izzvali sta pretep. Pišeta se ena Pucelj, druga Hočevlar. Naše ljudstvo takih vzgojiteljic ne mara, zato naj si gresta hladiti vročo kri tja kam v hribe. Če bi bil kaj takega napravil kak član »Slomškove zveze«, bi bil sigurno suspendiran in ne samo prestavljen.

Zlatica tudi na štajerskem na delu. — Z Lajtersberga nam pišejo: Za tukajšnje razpisano mesto je bila predlagana učiteljica Pirk-mayerjeva z 9 službenimi leti. Gospodični R. in Z. z 21 in 20 službenimi leti pa nista bili poštevanji, dasi sta obdve že služili po zakotnih krajih, kar se o Pirkmayerjevi ne more reči. To poročamo javnosti zato, da se UJU-jevci ne bodo mogli repenčiti, če bo v sedanjem režimu imenovana kam tudi kakšna mlajša, ki ni organizirana v UJU.

Dijaški vestnik.

d Tovariši akademiki! V dnevih 6. in 8. septembra se vrši v Ljubljani I. marijanski kongres. Akademika zveza vabi in pozivlja vse tovariše, ki so v Ljubljani ali v okolici, da se udeležijo zborovanj, posebno pa še skupnega sv. obhajila v nedeljo 7. septembra ob 6. uri zjutraj v Križankah in svečanega obhoda. Tovariši! Pokažimo, da smo pravi katoliki, zvesti svojemu geslu: Z Bogom za narod. — Akademika zveza.

d Ljubljanska podružnica naznanja katoliškemu dijaštvu, da ima na razpolago naslove gospodinji, ki so pripravljene vzeti na stanovanje s hrano in tudi brez hrane dijaše in dijakinje, predvsem nižješolce; vse poizvedbe v Ljudskem domu, Streliška ulica vsak dan od 10. do 12. dopoldne in od 5. do 6. popoldne. Ravnotam dobite tudi inštruktorje. — Odbor.

d Tovariši srednješolci včlanjeni v ljubljanskem R.-u ste vabljeni, da se udeležite skupnega sv. obhajila in slavnostnega izpoveda ob priliki Marijanskega kongresa. Zbiramo se pri realki. — V. M.

d Tovariši, tovarišice! Marijanski kongres je pred nami — udeležimo se ga! Če hočemo privedek »katoliški« opraviti, brez hinavstva nositi, se moramo s ponosom pristevati med častilce Marijine, ker smo le toliko katoliški kolikor marijanski. S kongresom 7. in 8. sept. nam je dana priložnost odkrito nastopiti kot vneti pristaši marijanske ideje! Prihitimo v Ljubljano polnoštevilno in skrbimo za častno udeležbo, saj so nam pripravili izbrani stanovski govori in zborovanja! Vožnja polovična! Vse podrobnosti v časopisju! V imenu Slov. dij. zveze vabljeni prav vsi! — Predsednik-SDZ.

Vsem podružnicam SDZ. Skrbite za številno udeležbo dijaštva iz svojih okrajev na Marijanskem kongresu 6., 7. in 8. septembra.

Izpred sodišča.

SE ENA ŽRTEV BIVŠEGA REŽIMA.

Včeraj dopoldne se je vršila v sodni dvorani deželnega sodišča na št. 79 zopet obravnava, skoro popolnoma slična obravnavi proti dr. Lemožu in tovarišem, o kateri smo že včeraj obširno poročali.

Kot obtoženec je stopil včeraj pred kazenski senat uradnik Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Herman Del-pin, doma iz Podgore, oženjen, stanujoč na Vrhniki št. 38, do sedaj še nekaznovan. Proti njemu je naperilo na podlagi orožniške ovadbe državno pravdnštvo to-le

obtožbo:

Obtoženec je dne 1. majnika letos na Vrhniki ob priliki majniške proslave delavcev v javnem sprevedu glasno vzklikal: »Doli z zakonom o zaščiti kapitalistične države, ži-

vela sovjetska Rusija, slava Ljenu, žvela tretja internacionala!«

Očitno se mu, da je s tem razširjal komunistično propagando in objave, ki merijo na to, da se kdo naščuva na nasilje zoper državna oblasta ali vobče, da se ogroža javni mir ali spravlja v nevarnost javni red. Zakrivil je s tem hudodelstvo po členu 1. zakona z dne 2. avgusta 1921, št. 249 Uradnega lista o zaščiti javne varnosti in reda v državi. To obtožbo je podprlo državno pravdnštvo s sledečimi razlogi:

Obtoženec, ki je vobče znan vodja komunistov na Vrhniki, je priredil dne 1. maja slavnosten obhod delavstva. Ko je šel spreved z godbo na čelu po ulicah, je obtoženec vzklikal v obtožbi navedene klice, katere so delavci za njim glasno ponavljali. Obtoženec inkriminirane vzklike sicer odločno zanika. Ta zagovor pa ne drži, ker potrdijo vse te vzklike razne številne zanesljive priče. Ker so njegovi vzkliki veljali v prvi vrsti kot pozivi k nasilni odpravi državnega zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi in so poveljevali komunistem, predlaga državno pravdnštvo obsojbo.

Senatu je predsedoval sodni svetnik dr. Kaiser, votanti so bili svetnik Antloga in Janša in sodnik Velušček, državni pravdnik V. Lavrenčak, zagovornik pa zopet dr. Adlešič. Tudi včeraj je bila dvorana popolnoma zasedena od raznega občinstva iz Vrhnike in Ljubljane.

Zasliševanje obtoženca.

Predsednik: »Vi ste torej vodja Neodvisne delavske stranke na Vrhniki?« — Obtoženec: »Da, toda jaz nisem nikdar delal, kar bi kazalo na komunistem, marveč sem se držal strogo štatutov svoje stranke, ki so odobrili.« — Preds.: »Pa ste aranžirali obhod 1. maja?« — Obt.: »Obhoda nisem jaz aranžiral, pridružil smo se kot povabljeni z našo stranko drugim strankam, edino z namenom, da proslavimo skupno s socialisti delavski praznik prvega maja. Druge stranke razen socialistov se oficijelno niso udeležile obhoda. Table z napisom: Doli z zakonom o zaščiti države! nisem dal jaz napraviti in tudi vzklikal nisem jaz. Opozoril sem tudi sodruge in posebno reditelje obhoda, da naj se čuvajo vzklikov. Žandarmerija nam obhoda ni dovolila, izposloval pa nam je dovoljenje iz Ljubljane na mojo prošnjo okrajni komisar, ki je z orožniki vred tudi spremljal spreved. Ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev g. Janez Kocmur me je nekoč, ko sem bil v Ljubljani, vprašal, če se res udeležujem na Vrhniki kot komunist. Ko sem mu povedal, da sem pristaš in vodja Neodvisne delavske stranke, pa me je opozoril na določbe službene pragmatike, ki dopušča nastavljenem prosto politično naziranje. Ne zavedam se torej prav nobene krivde.«

Pričevanje.

Izmed številnih prič, ki so bile navedene v obtožnici, so bile pozvane samo tri, in sicer Lovro Rogelj in Ivan Krašovec, ki sta tudi prišla k obravnavi, priča orožniški stražmojster Filipič pa ni prišel, ker bržkone vsled nepojasnjene pomote ni dobil vabila. — Priča Rogelj je izpovedal pod prisogo, da je srečal spreved in je videl tudi obtoženca, ki je nastopal kot vodja in je bil med prvimi. Čul je razločno njegove klice: »Živio prvi maj! Doli z zakonom o zaščiti države! Slava Ljenu! Žvela sovjetska Rusija! Tri korake od mene sta stala tudi orož. stražmojster Filipič in pa tovarniški delavec Josip Jelovšek in sta morala tudi slišati te vzklike. Če je naročil obtoženec vsakemu, da naj ne vzklika, tega priča ne ve in tudi ne more pojasniti, kako bi bilo možno, da bi v očigled temu opominu ravno on sam najglasneje vzklikal. Potrdil pa je priča, da so tudi drugi preje in kesneje kričali in vpili, obtoženca pa je videl na usta. — Preds.: »Ali imate kako sovraštvo do obtoženca?« — Priča: »Ne!« — »Ali veste, da je koga nagovarjal za komunistem?« — »Nisem slišal! Čul pa sem od raznih strani, da je hvallil Rusijo, češ, da je vse drugačna država kot pa naša in povedala mu je tudi hčerka nekega gostilničarja na Bistrici, da je delal komunistično propagando in da ga bo gostilničar ovačil, češ, da hujska proti državi.« — Priča mehanik Krašovec, ki je tudi gledal spreved na Stari cesti blizu kapelice nasproti Brenčiča, je potrdil, da je videl obtoženca bolj pri prvih v sprevedu in je čul tri njegove klice. Na vprašanje predsednika je izjavil, da je zmota v osebi klicatelja izključena. — Preds.: »Obtoženec pa pravi, da to ni res.« — »Naj pravi kar hoče, res je, gledal sem ga v usta!« — Nato so se prebrale izjave raznih prič, med katerimi je bila najbolj zanimiva izjava še omenjene gostilničarjeve hčerke Hanice Završnikove iz Bistrice, ki je izrecno povedala: »Bil je obtoženec pri nas nekoč meseca februarja. Pričkal se je nekaj z Drašlerjem. Nisem pa rekla Roglju, da je Delpin hujskal za komunistem.«

Ovadba?

Zagovornik dr. Adlešič je nato prosil za pojasnilo, kako to, da je bila ovadba orožnikov na Vrhniki vložena šele 16. julija, torej dva meseca in pol po očitnem dejanju. Odgovor se je glasil, da je takrat nastopilo posostreno stanje proti prevratnim elementom v državi, kar navaja ovadba sama. Delpin je bil vsled te ovadbe, in sicer ravno na podlagi za-

kona o zaščiti države dne 16. julija aretiran in se je izvedla pri njem hišna preiskava, pri kateri pa niso našli ničesar sumljivega razen že znan komunističen emblem, znak z Ljenu-novo glavjo.

Državni pravdnik

je uvodoma ugotavljal, da je razprava z vso jasnostjo dognala, da je obtoženec res kričal v javnem sprevedu inkriminirane vzklike. On sam sicer to odločno zanika, vendar pa proti jasnim izpovedim dveh zapriseženih prič — očitno ni nobenega povoda dvomiti o krivdi. Tudi ne drži zagovor, da naj pomenijo taki vzkliki samo nekaj parlamentarno dovoljenega. Ti ljudje bi namreč še vse drugače govorili, če bi prišli do moči, kot jo imajo komunisti v Rusiji. Ti in podobni vzkliki so začetek komunistične propagande, to pa le zato, ker danes še ne morejo več storiti in svojega režima še ne morejo uveljaviti. Zato vzdržuje obtožbo in predlaga strogo obsodbo.

Zagovor.

Branitelj dr. Adlešič je poudarjal uvodoma v svojem zagovoru, da naj se strogo preudari, če je podan dejanski stan krivde in če so inkriminirane besede res dokazane. Pri tem je potrebna stroga previdnost, posebno z ozirom na čas, kedaj so bile priče zaslišane. Orožniki pa imajo zaupna poročila od svojih zaupnikov, katerih pa ne poznamo. Treba je tudi, da se sodniki oživijo v oni čas, ko se je vse to godilo. Precej daleč je že to za nami in časi se dandanes hitro spreminjajo. — Od prvega junija, po zaprisegi orjunske organizacije se je uveljavljala po eni njihovih parol sugestija na ljudi, in po tej paroli se je začelo tudi preganjanje pri nas. Sugestija je močna in samoprepričevalna, najhujša pa je sugestija političnega nasprotstva. Zato je treba vzeti pri vseh ovadbah in izpovedih strogo interpretacijo. Čudno je na primer, da orožnik, ki je stal le nekaj korakov od obremenilne priče, inkriminiranih vzklikov ni čul, dasi so bili baje tako glasni, da jih je lahko čul vsak, kdor ima ušesa. Da pa imajo in tudi morajo imeti ravno orožniki ušesa in to še jako dobra ušesa, je gotovo. — Bilo je na cesti veliko ljudi in bil je velik šum, kot je običajno pri takih dogodkih, tako da je pomota v osebi klicatelja zelo verjetna. — Državni pravdnik trdi, da se obtoženec s tajejem zaveda svoje krivde. To pa je že zastarelo. On je prevzel odgovornost za red napram oblastim, opozarjal je druge udeležence, pri sprevedu sta bila okrajni komisar in orožnik in kljub temu ni absolutno striktno dokazano, da je on klicatelj. — Pa tudi v pravnem oziru ni podana krivda po nobenem zakonu, niti ne po zakonu o zaščiti države. Ta zakon hoče zabraniti samo nasilno spremembo, kakor tudi širjenje in prigovarjanje za tako nasilno akcijo. Ne zabranjuje pa vzklikov kakor »Živijo Ljenu« in podobne, ker to še ni nobeno dejanje niti prigovarjanje k njemu. V členu lista »Glas Svobode« se zahteva, da se sklene zveza s sovjetsko Rusijo in da se odpravi zakon o zaščiti države. Ta izraza torej ne moreta biti kaznjiva, ker to še ni propaganda komunizma. O slavi Ljenu so pisali vsi listi in kot genija so proslavljale Ljenu tudi vse druge stranke. Tudi III. internacionala ni tako nevarna kot izgleda. Bila je ustanovljena 1. 1919 kot čista, popolna socijalno-programna organizacija razrednega delavstva in se nikakor ne more smatrati za nasilno organizacijo. Tajne organizacije za revolucijo se drže tajno in se skrivajo, obtoženec pa je glasno vpil na cesti pri javnem sprevedu in to na svoj delavski praznik. Predlaga torej oprostitve.

Sodba.

Po precej dolgem posvetovanju je razglasil predsednik senata Antloga sodbo, da je obtoženec kriv, da je vzklikal pri sprevedu dne 1. maja »Doli z zakonom o zaščiti države«, s čemer je izročal državni zakon javnemu zaničevanju in ga izpostavljal javni mržnji in preziranju ter se obsodi na dva meseca zapor, povračilo stroškov in takso 50 dinarjev. V kazni se mu vračuna zavarovalni zapor, ki je po novi naredbi v takih slučajih sedaj obligaten in sicer števis od 16. julija do danes. Oprosti pa se obtožbe, da je klical »Žvela Rusija«, »Živio Ljenu«, ker se ne smatra, da bi s tem širil komunistično propagando in zakrivil hudodelstvo po členu 1. gori omenjenega zakona.

Razlogi sodbe

pa so v bistvu tile: Sodišče se je prepričalo, da je obtoženec res vzklikal omenjene klice, ker njegov zagovor, da ni klical, ni zadostno podprt z dokazi. Besede: »Doli z zakonom kapitalistične države«, bi se dale tolmačiti tako, da je imel obtoženec namen ogroziti mir, vendar pa sodišče ni prišlo do tega prepričanja. Izražal je na praznik 1. maja veselje in obenem sočustvanje, in je le zato govoril, zato ne značijo njegove besede nič drugega kot poveljevanje III. internacionala, Ljenu in Rusije, kar pa še ne tvori hudodelstva, marveč le poveljevanje idealov, katerim je udan. To pa še ni nasilje in še ni propaganda, ki bi bila pred sodiščem kot hudodelstvo kaznjiva. Pač pa pomeni vse kaj drugega klic: »Doli z zakonom!« Zakon je treba spoštovati, on pa je s tem klicem izrazil zaničevanje zakona in je izjavljal, da je ta zakon krivičen in nepravilen.

S tem je bila tudi ta značilna obravnava zaključena.

Gospodarstvo.

Naše železniške tarifne razmere.

S 1. januarjem 1918 se je povišala pri bivših državnih železnicah tovarnina potom zvišanja tarifiranja (Aufklassifikation), kar je ostalo pri nas v veljavi do danes, medtem ko se je v Nemški Avstriji in Češkoslovaški že zdavnaj izvršila deklasifikacija. Kot primer navajamo, da se je navadno žel. blago, masl, sočivje, sadje, poljedelski stroji, olja, vino, pivo, petrolej etc. tarifiralo pred 1. 1. 1918 kot kosovno blago po razredu II, po 1. 1. 1918 pa se je zvišala tarifacija v I. razred.

Pri današnjih tovarninskih postavkah bi znašala tovarnina po razredu II in pri razdalji od 100 km 1710 par, po razredu I pa 3720 par za 100 kg. Z zvišanjem tarifiranja se je torej gornje blago za 2010 par pro 100 kilogramov podražilo. Na enak način se je tudi drugo blago, tako kosovne kot vozovne pošiljke, potom zvišanja tarifiranja zelo podražilo.

Tovarninske postavke so se v naslednjih letih znatno zvišale. Tudi režijski in personalni stroški so se dvignili, vendar nikdar v pravilnem razmerju s tovarnino, vsled česar se lahko reče, da so postale železnice za državo izdatna molzna krava. V primeri z današnjimi tovarninskimi postavkami pri razdalji od 100 km, za brzovozno blago — 9240, razred I — 3720, II — 1710, A — 1060, B — 780, C — 650, Spec. tarif I — 860, Izj. tarif I — 390, Izj. T II — 290, Izj. T III a — 3860, Izj. T III b — 3100, Izj. T IV a — 5580, Izj. T IV b — 3700, Izj. T IV c — 4360 par za 100 kg so znašali isti dne 15. avg. 1920 za brzovozno blago — 2800, razred I — 1120, II — 680, A — 490, B — 390, C — 300, Spec. tarif I — 400, Izj. T I — 190, Izj. T II — 170, Izj. T III a — 1010, Izj. T III b — 930, Izj. T IV a — 2000, Izj. T IV b — 1710, Izj. T IV c — 2020 par za 100 kg.

Da so se v isti meri zvišale tudi postranske pristojbine, ni potrebno posebej omenjati.

Na vprašanje, če se je z neprestanim zvišanjem tovarnine zboljšal železniški promet, mora vsak, ki ima z železnico opravka, odgovoriti z glasnim »ne«.

Z neprestanim zvišanjem tovarnine je zopet zacvetela cestna konkurenca, proti kateri se je železnica sivočasno vedno borila, ker prepleje ista specielno kosovne pošiljke za polovico ceneje nego železnica.

Naši sosednji državi Nemška Avstrija in Češkoslovaška, sta že zdavnaj uvideli, da se ne dela z znižanjem tarifov samo proti draginji, temveč se dvigne tudi promet in trgovina, s čemur se dohodki železnice gotovo ne zmanjšajo.

Bi bil že skrajni čas, da bi se tudi pri nas revidiralo blagovno klasifikacijo in tovarninske postavke, k čemer bi se moralo pritegniti strokovnjake iz vseh panog trgovine in obrti, ne pa tako kot sedaj, ko je izvrševala vse to samo železnica sama.

Pri avstrijskih železnicah se je s 1. januarjem 1924 k § 58, tarif del I, oddelek A (obratni pravilnik) dostavila še določba glede »žel. uradne ugotovitve vsebine v namembni postaji, ki se glasi: Če ugotovi železnica v namembni postaji na predlog dotičnega, ki je upravičen z blagom razpolagati, vsebino pošiljke radi popravka tovarnine potom njenih nastavljenec, se pobira pristojbina, ki je določena v tarifu postranskih pristojbin.

Ta določba je za prejemnika velike važnosti. Ako je prejemnik mnenja, da je tovarnina radi nejasne, tarifne določbe neodgovarjajoče navedbe vsebine, previsoka, je isti upravičen, zahtevati klasifikacijo pošiljke po tarifnih določbah in na ta način doseči pravilno zaračunavanje tovarnine.

Kakor nam je znano, je spedičija »Balkan« d. d. Ljubljana kmalu po razglasu te odredbe vložila pri prometnem ministrstvu prošnjo, da se tudi pri naših železnicah izda ta naredba, vendar žalibog še do danes ni prejela tozadavnega rešenja.

Upamo, da bodo pod novo vlado stavljeni predlogi našli več razumevanja in se hitreje reševali in da se bodo imenovali komercialni korespondenti, strokovnjaki ki niso v železniški službi — kakor so bili pri avstr. železnicah — ki bi sodelovali pri reševanju komercialnih in tarifnih vprašanj, da bi se ista rešila tako v korist države kakor tudi trgovine.

=====

PST! OHA!

Trajno uničeval. sredstvo »LUCIFER« zoper stenice, škurke in grile! Preizkušen patent br. 2538. Trajen učinek! Prihrani 800% izdatkov in iztrebi tudi jajčje zaloge! Kolosalen uspeh! Dobi se v Ljubljani pri: Winter, Sv. Petra c. 35; Legat Slomškov trg 13; Leskovic, Zidovska; Zadruga drž. nameščencev. — V Mariboru: Medic in Zankl; tobakarna; Požar; Lauer, vsi v Gospodski ulici; Kaufman, Glavni trg 2; Sergej Vabič; Zinsauer, oba Aleksandrova cesta št. 23 in 45; Baloh, grajski trg. 5273

=====

Koliko imajo narodi zlata?

Na zlatem premoženju narodov se pozna vojska. Vsi narodi, ki so se vojske udeležili, so razen Zedinjenih držav zgubili veliko zlata. Po »uradnih« podatkih je danes na svetu okoli devet milijard dolarjev zlata, kar pomeni napram letu 1913 prirastek ene milijarde. Niso pa vračunjeni oni veliki zlati zneski, ki jih imajo zasebniki v Egiptu in Indiji in ki jih torej ni mogoče ceniti. Prirastek ene milijarde gre v prvi vrsti na račun Unije, Argentine, Japonske, Španske in Holandske.

Leta 1913 je krožilo v Evropi 1.834.400.000 dolarjev, 3.119.400.000 jih je bilo pa shranjenih po bankah in javnih zakladnicah. Zlate rezerve so se od tedaj le malo skrčile, dočim je v obtoku se nahajajoče zlato skoraj isto izginilo. Resnica je, da je v Uniji priraslo približno toliko zlata, kolikor ga je izginilo v Evropi iz prometa. V vojskujočih se državah so zlato, ki je prišlo iz prometa, nabrali v osrednjih bankah, in velike množine so šle od tam naprej v nevtralne države in v severoameriško Unijo. Tudi nevtralne evropske države so vzele zlato iz prometa in so ga nabrale v centralnih bankah. Iz tega dejstva in iz importa zlata iz vojskujočih se držav si lahko razlagamo ogromni prirastek zlata v deželah, kakor so Holandska, Španija, Švedska in Švica. Zlate rezerve francoske so se skrčile za približno toliko, kolikor je znašal pred vojsko obtok zlata. Angleške zlate rezerve so se pomnožile z zlatim importom iz Rusije in s tem, da so vzele zlato iz prometa. V Italiji je krožilo leta 1913 le malo zlata, med vojsko je izgubila del svojih rezerv. Rusija je izgubila med vojsko skoro vse, tako v obtoku se nahajajoče zlato kakor rezerve, gre pa sedaj v svoji zlati bilanci hitro navzgor. Avstrija in Ogrska sta zgubili vse, Nemčija pa velik del lastnega nabranega zlata in onega,

ki ga je dobila od zaveznikov. Tabela za zadnjih deset let je tako; vse v tisočih dolarjev:

	1913	1922	1923
Amer. Unija	1.904.694	3.933.476	4.247.201
Vel. Britanija	830.100	751.597	754.400
Kanada	142.500	222.050	171.191
Indija	124.000	118.341	108.809
Avstralija	216.500	116.499	120.349
Francija	1.200.000	708.403	709.479
Nemčija	915.700	227.431	111.247
Italija	265.000	217.284	215.698
Nizozemska	60.900	233.830	233.876
Španija	92.500	487.278	487.841
Švedska	27.500	73.428	72.853
Švica	32.800	103.283	103.660
Rusija	1.011.500	2.607	45.043
Argentina	292.600	450.057	451.293
Brazilijska	90.100	27.401	28.182
Japonska	64.963	605.678	600.194

16 drž. skup 7.271.857 8.278.675 8.461.125
Ostale dežele 517.643 681.332 —

Vse skupaj 7.789.000 8.910.007 —

Zlate zaloge so se pomnožile od leta 1913 do 1922 za 1.121.007.000 dolarjev. K temu prištevamo še prirastek 82.450.000 dolarjev prvih 16 držav 1922 do 1923. Za druge nimamo števil. Primerjajoč številke opazimo velikanski napredek v Uniji, Japonski, Španski, Holandski in Argentini; zgubile so Nemčija, Rusija in Francija, Anglija pa le malo. Pri Japonski se že pozna potres, ker se nanašajo številke na 31. dec. vsakega leta.

Ta statistika je poseben oddelek gospodarske zgodovine.

• • •

g Cene živine, telet in prašičev v Ljubljani dne 3. septembra 1924. Voli debeli za kg žive teže Din 14.— do 14.50, voli rejni za kg žive teže Din 13.— do 13.50, voli za vprego za kg žive teže 12.75 do 13.50, krave rejne za kg žive teže 10.75 do 11.75, krave klobasarike za kg žive teže 8.— do 9.50, telice rejne za kg žive teže 12.— do 12.75, teleta debela, težja živa za kg žive teže 20.— do 20.50, teleta lažja, živa za kg žive teže 19.— do 19.75, prašiči peršutarji, lahki za kg žive teže 19.25 do 20.—, prašiči debeli, težji za kg žive teže 20.— do 20.75, prašiči zaklani 24.50 do 26.—, plemenski praseci 8 do 12 tedenski, komad 250.— do 275.—. Današnji semenj je bil dobro obiskan, največ pa je bilo živine od prekupevalcev, zlasti malih plemenskih krav s teleti brez posebne plemenske vrednosti. Cena jim je bila 3000.— do 5000 Din za komad. Največ živahnosti je bilo v kupčiji z debelimi in rejnimi volmi, ki so bili vsi prodani. Te živali pa so bile po večini nakupljene za izvoz. Za navadno rejeno in delavne vole pa ni bilo posebnega povpraševanja in tudi cena, se je držala primeroma nizka. Vidi se, da je še vedno največ povpraševanja za dobro rejenim blagom. Kupčija s teleti in prašiči se je vršila bolj mirno in so se obdržale dosedanje cene. Odnehavanje cen pa se čuti zlasti pri plemenskih prasecih, ker se isti tudi za nizke cene niso mogli vsi prodati.

g Nove sejmske pristojbine v Ljubljani. Pri dogonu na ljubljansko sejmišče je od 1. sept. t. l. plačevati: od konja Din 10, od žrebca Din 5, od vola Din 10, od bika Din 10, od krave Din 8, od telice Din 8, od telet in drobnice Din 4, prašiči pod 5 mesecev Din 2, prašiči nad 5 mesecev Din 5.

* Pri seštevanju je končna številka 3. Statistični urad v Washingtonu je to izračunal; mora biti pri kakšni drugi številki.

g Konjerejsko društvo za Stajersko. Konjerejski odsek 2. kmetijske družbe za Slovenijo, kateri se je ustanovil takoj po preobratu, se je spremenil s 1. t. m. na podlagi sklepa občnega zbora odseka z dne 27. 3. t. l. v konjerejsko društvo za Stajersko. Tozadavna pravila so potrjena, ter vodi potek posle društva do prvega rednega občnega zbora dosejani odbor. Delokrog društva obsega ozemlje mariborske županije. Sedež društva je začasno Ivanjkovci.

g Za gradbo unske železnice. Gospodarski krogi v Splitu in v ostali Dalmaciji so naslovili na vlado spomenico, v kateri zahtevajo takojšnjo zgraditev unske železnice, ki bi vezala zaledje in notranjost države z morjem.

g Povišanje aggia. Po naredbi finančnega ministra se je zvišal aggio mesto doseganjih 1 proti 9 na 1 proti 10.

g Dohodki in izdatki poštnega ministrstva. V letu 1923—1924 so znašali dohodki ministrstva za pošte in telegraf 351.7 milijonov dinarjev, izdatki pa 195.4 milijonov dinarjev.

g Pogajanja z Avstrijo. Iz Belgrada poročajo, da se začne pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe z Avstrijo dne 11. t. m. na Dunaju.

g Žetveni rezultati. Pred nedavnim smo objavili podatke o žetvi v mariborskem okrožju: sedaj so publicirani podatki tudi o rezultatih v ljubljanskem okrožju. Računajo, da bo zimna pšenica dala povprečno na ha 9.64 met. stotov, jara 6.98; ozimni ječmen 9.08 stotov, jari ječmen pa 8.95; ozimna rž 9.7 met. stotov, jara pa 8.35 stotov.

g Potniški promet. Na progah zagrebške železniške direkcije se je vozilo v prvi polovici t. l. 4 milijone 198.000 potnikov.

g Razstava v Subotici. Iz Subotice poročajo, da nameravajo tamkajšnje gospodarske organizacije privedi industrijalno-gospodarsko razstavo in sicer v l. 1925.

g Avstroogrski predvojni dolgov. Meseca junija 1923 se je vršila v Inomestu konferenca med zastopniki nasledstvenih držav bivše avstro-ogrške monarhije in posredniki zadolžnic bivše avstro-ogrške monarhije iz predvojne dobe. Na tej konferenci so dosegli sporazum, ki obsega 5 točk. Sporazum morajo svedati ratificirati nasledstvene države. Po tem sporazumu bi se začelo odplačevanje predvojnih dolgov 1. aprila 1925. Komisija je določila deleže, ki bi jih nosile nasledstvene države. Tako bo morala prevzeti Jugoslavija 2.043 odstotkov avstrijskega dolga in 14.116 odstotkov ogrskega predvojnega dolga.

g Povišanje železniške tarife v Avstriji. Iz dunajskih gospodarskih krogov javljajo, da bo avstrijska vlada s 1. januarjem zvišala železniške tarife.

Borzna poročila.

3. septembra 1924.

LJUBLJANSKA BORZA:

Vrednostni papirji:

Vojna odškodnina 105—115, Celjska posojilnica d. d. Celje 200, Ljubljanska Kreditna banka Ljubljana 225, Merkantilna banka Koročevje 118—122, Prva hrvatska štedionica Zagreb 917, Slavenska banka Zagreb 105 (ponudba), Strojne tovarne in livarne Ljubljana 150—165, Trboveljska premogokopna družba Ljubljana 480—500, Združene papirnice Vevče 123—130, 4% kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 93.

Produkti:

Les: Trami od 4—13 m dolžine, 8-8, 8-11, 11-11, 11-13, 13-16, 13-19, 16-19, 16-21, 19-24,

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.)

51

Pred letom je rekel dr. Friedlieb: Miši so bolj pametne kot gočci, ker mislijo na prihodnjo zimo. Na to se spomni Robert.

»Če si res popolnoma zadovoljen, sem te vprašal,« pravi Steiner.

Robert se zbudi iz premišljevanja.

»Da, zadovoljen, kdo je popolnoma zadovoljen? Ali ste Vi popolnoma zadovoljni?«

»Da, da, ne, ne! Kakor se vzame!«

»Enkrat smo jedli telečjo obistno pečenko,« pravi Schulze, pek, pobožno.

»Ok, popravi Steiner zmagoslavno, »pečenko smo sploh večkrat jedli.«

»In dvakrat smo v čisto pravih posteljah spali. O letto mollo! 50 pfenigov za posteljo! In prav čedno, ti rečem. Niti ene stenice!«

»O, že gre,« pravi zopet Steiner. »Potem pa, svobodni smo, gospodje, ni treba poslušati kake Ivanke!«

»E vero! Jaz sem moral tudi poslušati padrona, neumnega tepca. In kaj je naredil, ko sem mu poslal nekoč razglednico? Piše, naj pridem nazaj. Zopet me sprejme. To sem pa rifiutato. Odklonil! Tepce mi je premalo soliden.«

»Pekel ne bom na noben način več! pravi Schulze lakonsko. Drugi hvalijo njegov sklep in ne ugovarjajo.

»In ljudje se spoznajo tako na potovanju,« povzame zopet Steiner besedo. »Nekoč

je bil zvečer v neki gostilni človek, ki se je širokoustil z bitko pri Kraljevem gradu. No, to me je grizlo! Kajti s Kraljevim gradcem mi ne bo nihče uganjal burke. Kaj je povedal tepce? Tako se je delal, kot da je sploh vse on izvršil, kot da bi bil brez njega vse vrag vzel, kot da nismo bili tudi drugi tam. To me je že dolgo peklo. Vžgalo me je pa, ko je trdil, da sta se on in Bismark osebnost poznala. Tulpe se je pisal, tepce. Pripovedoval je, kako je v cestnem jarku ležal in streljal neprestano čez polje kot divji. Kar je prihajal mimo po cesti njegov znanec, Bismark, in rekel: »Podčastnik Tulpe, pridite iz jarka, bitka je dobljena.« To me je strašno pograbilo. Gospoda moja, sem dejal, gospoda moja, tukaj je nekdo, ki je bil res pri Kraljevem gradu, podčastnik Steiner. Pri Kraljevem gradu in Parizu. Tukaj v svilnatem papirju so odlike, da vidite, da je vse res. Če je tega tam poznal Bismark, je poznal mene stari cesar Viljem. Ko sem prišel nekoč v Berlin in stal pred zgodovinskim oknom na voglu, me je videl cesar in rekel: »Ali ni to podčastnik Steiner? Pripelji mi moža!« Dobro, pripeljal so me. Rekel mi je, naj sedem, in kramljala sva tako o vojski, o Kraljevem gradu in Parizu. In slednjič je rekel cesar ženi: »Avgusta, prinesi kuminovala, natočil bi ga rad kozareček staremu prijatelju Steinerju.« In kaj so rekli tepci nato? Vsi so vpili, da to ni res, nekdo je pa dostavil, da je to napol razžaljenje Velicanstva. Prokletu, ta jih je pa slišal! Skoro bi ga bil oklofotal. »Gospod,« sem vpil, jaz sem podčastnik Steiner. Rajši bi se tepel sam do smrti, kakor da bi kaj rekel zoper svojega starega go-

spoda in cesarja. In če ni moja dogodba popolnoma resnična, potem tudi Tulpejeva dogodba o Bismarku ni resnična. Tako je bil Tulpe lepo osramočen.«

»Si non è vero, è ben trovato,« pravi Pohl ponosno.

Schulze mu potegne s cigaro, ki jo je vtaknil v usta, debelo črto po ironičnem obrazu, Robert pa zopet gleda skozi okno solnčne rože. Samo Steiner se smeji ježno in zmagoslavno.

»Dokazati ti hočem samo, Robert,« pravi, »da se na potovanju kaj doživi. To ni tako neumno kakor repo nalagati ali celo vrabce poditi s salate. Prav tega bi mi bilo trebalo!«

Drugi so razumeli Steinerjev namen in vsak pove kak dotip, kako veselo dogodbico s potovanja, in se trudi, da bi naslikal godčovo življenje v najbolj rožnati luči. Koliko bridkega, koliko pomanjkanja so pretrpeli, to zamlode.

Schulze pride iz vloge:

»Ali še veš, Robert, kako se mi je nekoč očitalo, da ne poznam olike, ker sem hotel nekoč — hotel pa tega nisem — s plemenitim tovarišem igrati pred gradom njegovih staršev? Glej, drugi —«

Steiner in Pohl odkimavata, Schulze pa nadaljuje:

»Drugi so hoteli igrati v majhnem mestecu, kjer stanuje Lora, in iti celo k Lori. Jaz sem pa rekel: To ni olikano, sem rekel, tega ne bomo storili!«

Robertov obraz je postal blede, oči velike, rekel pa ni besede.

Steiner in Pohl sta bila nejevoljna in sta zmerjala tovariša.

In res ni prišlo več do zabave, čeprav se je skušal Robert otesti otožnih misli. Slednjič je poročal o svojem življenju. Ni prikrival svojih bridkosti, pa tudi dobrin sedanjega stanu ni zamolčal.

Drugi so pobesili glave. Zdaj je gledal Steiner skozi okno in rekel mimogrede:

»Georgine zopet cveto. Bolj neumnih cvetic ne poznam.«

Ko se je bližala noč, so spremili godci Roberta do železnice. Počasi so hodili in mu zelo prigovarjali. Ko so prišli do postaje, je že prisopihal vlak. Kratko so se poslovili, a vedno so še klicali: »Na svidenje!«, ko jih ni mogel več slišati, in mu mahali s starimi klobuki.

Ko je izginila postaja, se je naslonil Robert trudno na okno. Večerna zarja je preplela nebo in žarela nad gorami in gozdovi. Toda večerna zarja mu je prinašala žalost, tuje gore so zlele tako resno nanj, gozdovi so bili tako temni. Travniki in njive so se razprostirale na dolgo in široko. In če je slišal, kako se domov grede veselo smeje izprehajalci, mu je bilo hudo.

Ta dan mu ni prinesel sreče. Pokazal mu je res vso ljubezen in zvestobo tovarišev, njihovo prisrčnost, toda dovolj pаметen je bil, da je spoznal, da ni več njihov tovariš.

Ko je prišel iz ječe, iz suženjstva in sramote, se je spoznal med njimi. Zdaj pa, ko se je navadil rednega življenja, ko je videl bolj globoke ljudi, ki so mu bili naklonjeni, ne bi mogel biti več srečen pri godcih. Zapuščen bi bil, dasi so še tako zvesti. Tega, kar se je godilo v njegovi duši, niso umevali. Kot tulec bi hodil z njimi.

21-27, 34-29, fco meja (bl.) 450.—, trami 4-4 150 kom. 6 m, 4-5 100 kom. 5 m, 100 kom. 6 m, 6-8 50 kom. 5 m, 4-4 50 kom. 4 m, 4-5 50 kom. 4 m, 4-5, k. v. 6-7 m 2 vag. 430—430 (zaključek 430), štakete od 1.40 m napr. dolž., od 2 1/2 do 4 cm deb. na drob. koncu, fco nakladal-na postaja Slov. tek. m. (bl.) 0.50, Deske 20 mm III., fco meja 555, Remeljni polov. I., II., III., fco meja 698, Oglje vilano I., fco meja 122.50.

Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, par. Ljubljana 395, pšenica bačka, fco Bačka postaja (bl.) 370, suhe gobe po kakovosti 48—54, krompir, zdrav, suh, fco nakl. postaja 120.

Strošnice, sadje: Jabolka prebrana, fco naklad. postaja (bl.) 155.

Seno, slama: Seno prešano Ia, sladko, fco naklad. postaja 75.

Vino: Vino, belo, dolensko, štajersko, hr-vatsko, po vzorcu, fco naklad. postaja 640.

ZAGREBSKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 2. sept. 1924.)

Devize in valute.

Italija 3.8850—3.4150 (3.4297—3.4507), London 343.55—346.55 (347.40—350.40), New York 76.16—77.16 (76.71—77.71), Pariz 4.15—4.20 (4.1750—4.2250), Praga 2.2895—2.3195 (2.32—2.35), Dunaj 0.1070—0.1090 (0.1081—0.1101), Curih 14.4550—14.5550 (14.60—14.70).

Tendence dalje padajoča.

Vrednostni papirji:

Hrv. esk. banka Zagreb 120, Hrv. sveop-ka kred. banka Zagreb 122, Hrv. zem. hipote-karna banka Zagreb 62—62 1/2, Jugoslovenska banka Zagreb 110—113, Prva hrvatska štedio-nika Zagreb 915, Slavenska banka Zagreb 100—105, Dioničko društvo d. d. za eksploatacijo drva Zagreb 110—115, Hrv. slav. d. d. za in-dustriju šečera 945—995, Narodna šumska in-dustrija Zagreb 85, Našica 100, Guttman 1150—1185, Slavonija 86—88, Trboveljska premo-gokopna družba Ljubljana 485—500, Združene papirnice Vevče 123—135, Vojna odškodnina 112—117, 7% drž. invest. posojilo 64—65.

Novosadska borza. Pšenica 355 Din, ko-ruza 285 Din, tendence mlačna.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 2. sept. 1924.)

Belgrad 6.95 (6.85), Budimpešta 0.006975 (0.006950), Berlin 1.2650 (1.2650), Italija 23.50 (23.55), London 23.82 (23.87), New York 531.25 (531.25), Pariz 28.70 (28.80), Praga 15.95 (15.95), Dunaj 0.0075 (—), Bukarešt 2.65 (2.65), Sofija 3.85 (3.85).

Naznanila.

Krekova mladina (dram. odsek) sklicuje v Jug. strok. zvezi, Stari trg 2-I. sestanek vsega članstva v četrtek 4. t. m. ob 8. zvečer. Udeležba obvezna za vse člane in članice. —

Tovariši in tovarišice pripeljite nove člane. Odbor.

Sestanek trgovskih potnikov in zastopni-kov priredi >Društvo trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani< v Ma-riboru in Celju. Sestanek v Celju se vrši v nedeljo, dne 7. septembra 1924 ob pol 11. dopoldne v hotelu Balkan; v Mariboru pa v ponedeljek (na praznik), dne 8. septembra 1924 ob 10. dopoldne v hotelu pri >Zamorcuc<. Ker gre za važna stanovska vprašanja in se sestankov udeležijo društveni predsednik, vabi k številni udeležbi odbor.

Turistika in sport.

Nogometno prvenstvo Jugoslavije. Ilirija : SAŠK (Sarajevo). 7. t. m. se vrši v Ljubljani na igrišču Ilirije kot ena zaključnih tekem za prvenstvo Jugoslavije, tekma med prvakom ljubljanskega in sarajevskega podsaveza, Ili-rijo in Sarajevskim amaterskim športskim klubom. Zmagovalec tekmuje v nedeljo 21. t. m. z zmagovalcem v tekmi Hajduk : Grad-janski ŠK, ki se vrši v nedeljo v Splitu. Ra-zume se, da se prvaki podsavezov mrzlično pripravljajo na te odločilne tekme in da bodo zastavili vse sile, da obvladajo protivnike ter da ostanejo še naprej v konkurenci za prven-stvo države. Protivnik Ilirije SAŠK je znan kot eno najbolj borbenih moštev Jugoslavije; tej lastnosti zahvaljuje, da je došel lansko leto v finale zajedno z Gradjanskim, katere-

mu je končno podlegel šele v drugi, ponov-ljeni tekmi. Ilirija torej nikakor ne stoji pred lahko nalogo in se bo morala izredno potru-diti, ako hoče doseči zmagovit rezultat.

KOLESARSKA DIRKA TEZNO PRI MARIBORU

7. IN 8. SEPTEMBRA 1924

Narodno gledališče.

>Gorenjski slavček<. Povodom kongresa vseslovenske agrarne mladine priredi uprava Narodnega gledališča v Ljubljani na željo pri-reditvenega odbora v petek, dne 5. t. m. oper-no predstavo >Gorenjski slavček<. Te pred-stave se udeležijo poleg udeležencev iz naše kraljevine vsi slovenski gostje kongresa in sicer: Čehoslovaki, Poljaki, Lužiški Srbi in Bolgari. Začetek opere ob pol 8. Predprodaja pri dnevnih blagajni v operi.

>Machbeth< v naši drami. V soboto, dne 6. t. m. vpripori stolna dijaška kongregacija Šekspirjevo žaloigro >Machbeth< v županči-čevem prevodu. V žaloigri nastopajo po večini srednješolci in akademiki. Glavne vloge so v rokah Leskovića, Stareta in Pengova, ki vodi tudi režijo dela. Prvokrat so uprizorili Mach-betha lani meseca aprila in sicer so ga igrali štirikrat v ožjem krogu. Predprodaja v operi. Začetek izjemoma ob pol 8. zvečer.

**Izdelovalnica
tamburic**

**M. Gilg
Sisak**

priporoča kot najsta-rejša delavnica svoje
tamburice
Cenik pošlje vsakomur
zastonj

2 dijaka se sprejmeta v popolno okri-bo. - Kongresni trg št. 3/II.

Motorno kolo

PRODAM, najmodernejše ty-pe, skoraj popolnoma novo, 3 HP, s tremi prestavami, prosti tek, ter spojalo (La-mellen-Kupplung). Cena 20 tisoč dinarjev. - Naslov pove-prava lista pod št. 5244.

ISCE SE ZA TAKOJSEN NASTOP sposoben, neoženjen

fakturist

z uspešno prakso. Znanje slovenščine in nemščine pogoj. Siceršnje jezikovno znanje se želi. — Ponudbe na: >Združene papirnice Vevče, Goričane, Medvode, Papirnica v Vevčah.<

Prima usnjato blago

vzorci, ki so se za veleseljem zakasneli: damske torbice, denarnice, doze za smotke iz najbolje nemške tvornice >Karstadt & Co.<, Hamburg, se posa-mezno zelo ceno razprodajajo. Le od 4. do 7. ure po-poldne do 11. sept. v HOTELU >TIVOLI<, soba št. 21.

Proširenje poštanske zgrade na stanici Subotica.

Direkcija Državnih Železnica u Subotici na temelju rešenja Ministarstva Pošta i Telegrafa br. 29.704 od 14. maja 1924 god. i u smislu članova 86.—98. Zakona o Državnom Računovodstvu raspisuje na dan 20. sep-tembra 1924 god. drugu ofertalnu licitaciju za izvr-šenje zemljenih, zidarskih, tesačkih, pokrivačkih, stolar-skih, gvozdenih, bravarskih, nazalačkih, limarskih, mo-lerskih i staklarskih radova za proširenje poštanske zgra-de na stanici Subotica.

Kaucija za ovaj rad polaže se na kasi Direkcije Dr-žavnih Železnica u moneti predviđenoj po čl. 88 Zakona o Državnom Računovodstvu najdalje do 10. časova pre podne na dan licitacije i to: Državljeni Kraljevine SHS 15.000, a strani državljani 30.000 dinara.

Propisno taksirane ponude u zapečaćenom zavoju sa oznakom spolja: >Ponuda za proširenje poštanske zgrade na stanici Subotica od ponudjača N. N.< predaju se naj-kasnije do 11 časova Gradjevinskom Odeljenju Direkcije (Trg Vojvode Putnika, br. 9. II sprat, vrata br. 9).

Pravo za licitaciju imaju samo ona lica i tehnička preduzeća, koja podnesu uverenje o prijavi preduzeća take radnje za ovu godinu, kao i uverenje o tome da su platila porez za tekuće tromesečje.

Zastupnici ponudjača pripustiče se licitaciji, ako ima-ju pismeno punomoćje, da ih mogu na ovaj licitaciji zastupati.

Planovi, predračun troškova, opšti i tehnički uslovi, projekat ugovora mogu se videti i po ceni od 30 dinara nabaviti svakog dana za vreme zvaničnih časova u Grad-jevinskom Odeljenju Železničke Direkcije Subotica.

Naknadne ili telegrafskim putem podnete ponude neće se primiti.

Iz Direkcije Drž. Železnica u Subotici

Br. 31.361/1924.

Izdaja konzorcij >Slovenca<.

Lepo, brezplačno stanovanje...

Pis. STROJ >Klein & Adler<, jako dobro ohranjen, pro-dam. - Naslov pove uprava >Slovenca< pod št. 5275.

Sprejme se za jamski obrat PAZNIK

z rudarsko šolo ter vsaj z 2-letno prakso na premogu. — Oferte z zahtevami na:

Premogokop
AND. JAKIL, KRMLJ
(Dolenjski).

Modistka Horvat STARI TRG

prodaja bele klobuke od 150 do 200 Din, dvobarvne po 170 Din, enobarvne po 140 Din, različne baržunaste in druge novosti po najnižjih cenah. Zalni klobuki v zalogi.

PERJE

kemično čiščeno, za pernice in blazine, kg Din 60.—, Belo gosje perje, skubljeno, kg Din 200.—, prima beli puh, kg Din 400.—, razpo-šilja po povzetju

Josip Brozović

ZAGREB, Boškovičeva ulica št. 18. Lastna tvornica perja

Kovine BAKER, MED, PAKFONG, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robo pošljemo. - >BUTONIA<, Za-greb, Horvaćanska cesta 29, telefon 2261. 5208

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
Ljubljana
Gospodstvska cesta 16
Telefon 343

Enonadstr HIŠA

z vrtom in zemljiščem se po jako ugodni ceni takoj pro-da. - Poizve se v Ljubljani, Opekarska česta 10. 4182

Šunka razne salami, pri-stne kranjske klo-buse, več vrst sira in vse de-likatesne specialitete. — J. PRIMC, Ljubljana, Dunajska cesta št. 5. 5128

Enonadstropna
stanovajska HIŠA

v CELJU, z vrtom, ugodno naprodaj. Stanovanje po po-godbi takoj na razpolago. — Vprašanja na: >Z. E. 72< poštino ležeče Celje. 5121

STANOVANJE

v sredini mesta MARIBOR, I. nadstropje, 5 sob in pri-tikline se ZAMENJA takoj s stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe na upravnishvo pod >ZELENA STAJERSKA< DINAR 200.— 5130

Biljar »Selfert«

v prav dobrem stanju, se po-ceni prod. - Vprašati je v kavarni >Slona<, Ljubljana.

Dijaka

nižjih razredov SPREJMEM na hrano in stanovanje; soba je lepo svetla in zračna, z električno razsvetljavo. Na-slov v upravi pod št. 5220.

Radi selitve PRODAM: omaro za obleko, mizo, sto-jalo za dežnike, kuhinjsko oropje in več drugih hišnih predmetov. Prodaja se vrši danes v četrtek od 9.—5. ure. Mestni trg št. 19/I., levo.

Išče se SOBARICA

prvovrstna moč. — Pismene ponudbe naj se pošljejo na >Poštni predal 42 v Ljub-ljani< ali pa naj se interes-tnije zglase na Zaloški c. 14.

Žagarja

za vodno žago sprejemem takoj. — JOS. TELBAN, Bi-stra — Borovnica. 5285

Otroški VOZICEK za ležati je naprodaj v Školji ulici št. 15, II. nadstr. 5272

Pletilka

v vseh delih dobro izvečba-na, se takoj sprejme. Naslov v upravi lista pod št. 5271.

Sprejme se več GO-SPODOV ali DIJAKOV na dobro, dorvačo hrano. — Vpraša se: Križevniška ulica št. 10, II. nadstr. 5268

Dvoletnega PSA, čistokrvne-ga >Dobermana<, izvrstnega varuha, prodam. — Naslov v upravi lista pod št. 5266.

Veletgovci dežel. pridelkov

naj vprašajo za naslov, kdo lahko dobavi v veliki množini KROMPIR, JABOLKA in SUHE GOBE v upravi lista pod št. 5113.

Opremljena soba

se odda 1—2 gospodoma v sredini mesta. Poizve se pri portirju hot. >Slona<, Ljublj.

Trami

(testa a testa) 11/13, 13/16, 16/21 ali 16/19, 19/24 različ- — njih dolgosti m³ 145. — 27—30 mm deb.

Deske

II. vrste 100 m³ se iščejo. Dobava tekom septembra, plačilo pri pre-vzetju. Natančne podatke pri upravi lista. — Ponudbe z označbo cen fr. Postojna na upravnishvo >Slovenca< pod znakmo >TRAMI<. 5262

Iv. PERDAN, trgovec v Ljubljani,

sprejme takoj poštenega, zanesljivega in pa močnega

klapca h konjem.

Oni z dežele imajo prednost.

Gramofon

prvovrstni, brez ližaka, dobro ohranjen, predvojni material, in 38 najboljših plošč ugod-no naprodaj. Več se izve v upravi lista pod št. 5269

Zahvala.

Povodom smrti naše nepozabne soproge, mamice itd., gospe

Jullijane Šarc

soproge nadsprevodnika j. ž.

se iskreno zahvaljujemo vsem za sožalje in sočutje, darovalcem vencev in šopkov ter vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti. — Po-sebno zahvalo smo dolžni gg. železničarjem za veliko požrtvovalnost pri pogrebu.

Vsem in vsakemu posebej: Srčna hvala in Bog plati!

Ljubljana, 4. septembra 1924.

Zalujoči soprog in otroci.

Ugoden nakup!

Mizarski STROJI in ORODJE — in sicer.

1 SKOBELENIK 70 cm (Dichtenhobelmasch.), 1 PO-RAVNALNIK (Abrechtmasch.), 1 FREZA (Fräsmaschine), 1 KROZNA ZAGA z želez. stojalom, 1 VRTALNI STROJ (Langlochbohrmasch.), 1 AVT. BRUSILNI STROJ za 70 cm dolžine, 1 BENCIN-MOTOR 8 HP in 1 BENCIN MOTOR 3 HP, 1 parna vodna SESALKA (Wasserdampfpumpe), 10 SKOBELENIKOV (Hobelbänke) s pripadajočim orodjem. — Stroji so novi, najboljše inozemske trvdke, ter so vsled opustitve obrta za nizko ceno NAPRODAJ. — Ogledajo se lahko v obratu pri IG. TOPLAK, strojno mizarstvo, CELJE, Breg 14.

PREMOG, KOKS IN DRVA

DOBAVLJA NAJCENEJE

JOSIP SVETIČ — LJUBLJANA

RESLJEVA CESTA ŠT. 3

Na vagone razpošilja

namizna JABOLKA

kakor tudi jabolka za prešanje KMETIJSKO

KONSUMNO DRUSTVO V ŠMARJE p. Jelšah.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico r. z. z o. z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih

Mestni trg 6 v Ljubljani Mestni trg 6

Hranilne vloge in pa vloge na tekoči račun obrestuje po 8% ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. — Večje vloge z odpovednim rokom pa obrestuje tudi višje po dogovoru.

Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

Odgovorni urednik: Franc Kremžar v Ljubljani.

Jugoslovenska tiskarna v Ljubljani